

Payí Poro Romíyo ηweáyí nání eañinaríni.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí ańí yoí Romíyo ηweagíáyí nání Poro níriri eañinaríni. Ańí api, Itari píropenisíyo ikwíróniñipi ańí ami ami ikwíróniñíyo seáyí e imónini. E Romíyí mixel ináyí Sisaoyi riniño ηweaagípirini.

Payí rina Poro Koriníyo niηweámána apixel Pibíyí riniñimi neari wiowáriñinarini. Sini Romíyo bi memé eñimi neari wiowáriñinarini. Ayí nijía nimóniro re oyaiwípoyiniri níriri eañinigini, “Ámá níni íwí yarigíáyí imóniñoi. Wigí íwí nerinípimi dani Gorixo tñi xepixepá róniñoi. Nwí ikaxí Moseso níriri eañipi nixídirinípimi dani ámá wé róniñí wí imónipaxímaní. Sa Gorixomi xewaxo Jisasomi diñí niwíkwírorinípimi dani oyá sinwíyo dani wé róniñí imóniro ámi o tñi nawini imóniro epaxíriní.” oyaiwípoyiniri níriri eañinigini.

¹ Poriñi payí rina neari mónapariñini. Nioni Kiraisí Jisasoyá xináinñiñí nimóniri yariña wonirini. Gorixo wáí nurimeiariní wo imóníwiniginiri wéyo ía numiriri oyá xwiyía yayí neainarinipi nurimeíwiniginiri nírípeariniñini.

² Xwiyía api o eñiná xegí wía rókiamoagíáwa niro ríwaminiñí ηwíaí riniñíyo eagípimi dani nineariri sím e tininípini.

³ Xwiyítá yayí neainaríñí apí xegí xewaxo nání ríníñípiríní. O aga áamá nimónírfná imóníñípi nání dñíñí nimoranéná re yaiwiaríñwáríní, “Míxí ináyí Depitoyá iyí axípa imóníñíyí worífaní?” yaiwiaríñwáríní.

⁴ Kwíyí xegí bí o imóníñípi nání dñíñí nimoranéná re yaiwiaríñwáríní, “Goríxo ení síxí eáníñí xfo imóníñípi ayá wí síwá neairí xwárípayo dání owiápnímeaníri ámí síñí wimíxíri neríñíipimí dání réníñí nearíñírfaní, ‘Gí níwaxoríní.’ nearíñírfaní?” yaiwiaríñwáríní. O Jisasi Kiraiso negí Ámínáo nání raríñíñí.

⁵ Omí dáníñí Goríxo wá níneawianíri xegí wáf wurímeiarígíáwa oimónípoyníri nearípeañíriñí. None wáf wurímeiaríná émáyí xixegíñí níní wí wí dñíñí “Xwiyítá apí neparíní.” yaiwiro síní pírí mívíaíkí aríá yímígí wiro éfríxíníri nearípeañíriñí. Kiraisomí e wíífríxíníri nearípeañíriñí.

⁶ Seyíné ení ayí wiyíneríní. Jisasi Kiraiso xfoyá imónípirí nání wéyo íá seaumíriñí wiyíneríní.

⁷ Aní Romíyo ñweagíáyíné —Ámá Goríxo dñíñí síxí seayírí nioníyá oimónípoyníri wéyo íá seaumíriñí eníyíneríní. Seyíné nání nioní payí rína nearí mónaparíñíñí. “Negí ápo Goríxo tñí Ámíná Jisasi Kiraiso tñí awaú wá seawianíri seyíné níwayíroníro ñweapírí nání seaiiri éisixíñí.” nimónaríní.

*“ ‘Romíyíné síñwí seaníímígíñí.’ nimónaríní.”
uríñí náníriñí.*

8 Payí rina nearíná xámi rípi osearímíni. Aní nímíni xwíyá rípi ía menáraríngáfa nání gí Goríxomí yayí wiaríñíni, “Romíyo ñweagá Jisasomí xídaríngáayí píraníñí dñí wíkwíroaríñoi.” Xwíyá apí aní nímíni ía menáraríngáfa nání seyíné nìyínéni nání yayí wiaríñíni. Jiaso neaiñípmí dání seyíné e yaríngáfa nání Goríxomí yayí wiaríñíni.

9 Xewaníño —O e éwínígníni níríñípi aníñí miní nìwiiríná xwíyá xegí xewaxo nání yayí neainaríñípi wáí urímíni nání yaríngáoríni. Xewaníño nioní xíomí ríxíñí nurírná sá bí mñweá íníná seyíné nání yaríñí seawíaríngápi nání ananí sopíñí opaxírníni.

10 Omí ríxíñí nurírná seyíné tíñí e nání míbípaxí imónayíngá enagí aiwí agwí ananí oyá dñí tíni bípaxí imóníimígníni anípaxí yaríñí wiaríngárníni.

11 Ayí rípi nánírníni. Nioní seyíné tíñí e niseaímeari searéwapíyaríná seyíné kwíyípmí dání ámi bí tíni yóí imóníro síkíki ámi bí tíni nomíxíga upírní nání nioní aga níbírí síñwí seaními nání nimónaríni.

12 Nioní seyíné niseaímearíná nioníni ení síxí seaímíximí nání marfáí, seyíné ení Jisasomí dñí nìwíkwíroro píraníñí xídaríngáfa seanírní nioní ení dñí nìwíkwírorí píraníñí xídaríngáfi naníro neríñípmí dání xíxe ení síxí ímíxínani nání raríñíni.

13 Gí níríxímeáyíné, seyíné rípi nání majfá epíríxíni nání áwaní osearímíni. Ayá wí seyíné tíñí e nání bíimígníni nerí aí amípi

bi pírí nírakiayíagí nání seyíné bi sini siḡwí míseaníḡáriní. “Nioní é má ami ḡimi ḡweagíáyí tíḡí e nemerí wáí uraríná wí aríá níníro Jisasomí dīḡí wíkwíróḡápa segí wí ení nioní uraríná axípi wíkwíróríxíníri segí tífámíni bíimíḡíni.” nimónaríni.

¹⁴ Nioní á má nīyoní kíníxí imóníḡíáyoraní, wauyí imóníḡíáyoraní, dīḡí é mí saímí mogíáyoraní, majíá imóníḡíáyoraní, á má ayo nīyoní xwíyíá yayí neainaríḡípi urímíá nání yoxáíníḡí ináríníḡíni.

¹⁵ Ayínání nioní á má Romí ḡweagíáyíné ení xwíyíá yayí seainípaxípi wáí searímíá nání símí dípenaríḡíni.

“Xwíyíá yayí neainaríḡípimí dání Goríxo yeáyí neayimíxemearíḡíriní.” uríḡí náníríní.

¹⁶ Xwíyíá yayí neainaríḡípimí dání Goríxo dīḡí wíkwírófáyo nīyoní —Xámí Judayo yeáyí uyimíxemearí é máyo ení yeáyí uyimíxemearí epaxí eḡagí nání xwíyíá api nání nioní ayá bi mé ananí wáí rímeairíḡáriní.

¹⁷ Ayínání nene “Goríxo aríḡe nerí á má á mí wé róníḡí xíó imóníḡípi wimíxíníárífaní?” nīyaiwirane ududí neainípaxímaní. Ayí rípi náníríní. Xwíyíá yayí neainaríḡípimí dání Goríxo wíá réníḡí neaókímíxáríḡíriní. Á má Jisasomí iwamíó dání dīḡí níwíkwíróa numáná á mí xegí bi mé sa aníḡí wíkwíroaríḡíáyí, ayí wé róníḡíáyí wimíxaríḡíriní. Bíkwíyo dání re níríníri eáníḡípi, “Á má Goríxoní dīḡí níkwíróagíá nání ‘Wé róníḡíáríní.’ ráríḡáyí dīḡí níyímíḡí tíḡíáyí imónípíríáríní.” níríníri

eáninǵpí nioní seararínǵpí tǵnǵ xixenǵ imóninǵagǵ nánǵ seararínǵnǵ.

Ámá Gorixomǵ rǵwǵ umogǵá nánirínǵ.

18 Gorixó ámá wé róninǵǵ xǵo wimónarínǵpǵ mé rikikírǵo yarǵǵǵáǵǵ —Ayǵ wigǵ rikikírǵo yarǵǵǵáǵǵ neróná Gorixó nánǵ nǵǵǵá imónǵpaxǵ imóninǵpǵ rǵwǵmǵnǵ mamoarǵǵáǵǵrǵnǵ. Ámá ayǵ nánǵ Gorixó anǵnamǵ dánǵ wikǵ wónǵagǵ nánǵ pǵrǵ umamonǵpǵ rǵxa sǵǵánǵ piaumǵmǵ inǵnǵ.

19 Ayǵ rǵpǵ nánǵ rarínǵnǵ. Gorixó ámá xǵo nánǵ re yaiwipaxǵpǵ, “O imóninǵpǵ, ayǵ apǵ rǵa imónǵnǵ?” yaiwipaxǵpǵ yumǵí mǵwimónǵ sǵǵánǵ imónǵnǵ. Gorixó xewanǵǵo imóninǵpǵ nánǵ sǵwá wininǵǵ enagǵ nánǵ rarínǵnǵ.

20 Xewanǵǵo imóninǵpǵ —Apǵ sǵǵwǵ tǵnǵ sǵǵwǵ winǵpaxǵ mimónǵǵagǵ aǵ enǵnǵa anǵna imǵxǵrǵ xwǵárǵ imǵxǵrǵ eǵe dánǵ ámá apimǵ sǵǵwǵ nǵwǵnǵrǵnǵ “Xǵo imóninǵpǵ, ayǵ apǵrǵanǵ?” yaiwipaxǵrǵnǵ. “Enǵ amǵpǵ apǵ imǵxǵǵo eáninǵpǵ ná rǵwǵǵo aǵ wǵ samǵǵǵ wenǵámanǵ.” yaiwirǵ “Xǵo imǵxǵǵpimǵ xegǵ bǵ nǵwimónǵrǵ nánǵ aga seáǵ e rǵa wimónǵnǵ?” yaiwirǵ epaxǵrǵnǵ. Ayǵnánǵ ámá Gorixomǵ wǵ yapǵ re uréwapǵyipaxǵ menǵnǵ. “Nionǵ joxǵ imóninǵpǵ nánǵ majǵá nimónǵrǵ nánǵ nǵpǵkwǵnǵ mimóninǵǵ enǵáonǵrǵnǵ.” urǵpaxǵ menǵnǵ.

21 Enǵnǵa ámá ayǵ sǵnǵ xixenǵ “Gorixó apǵ rǵa imónǵnǵ?” nǵyaiwiro aǵwǵ re egǵawixǵnǵ. O Nǵwǵáo enagǵ nánǵ wé íkwǵanǵwǵǵo tǵpaxǵpa mǵtǵpa ero amǵpǵ xǵo imǵxǵǵpǵ nánǵ yayǵ mǵwipa ero wigǵ dǵǵǵ nǵmorǵnǵ majǵmajǵá ikárǵnǵro dǵǵǵ xenǵwǵnǵ

nimóá núfasáná diḡḡ ríá xeyánigfáyí imóniro egfawixini.

²² “Diḡḡ émí saímí moḡwaénerini.” niriro aiwí majimajíá ikárinigfáyí nimóniro

²³ Ḥwáá mipe anigí imóniḡomi mumíminí ríwí numero mimóní ḡwáá bi íá oxiraneyiniro ámáraní, iḡíraní, odipíraní, naḡwí onimiápiarani, xopaikigí bi nimixiro “Negí ḡwáá imóniḡipi, ayí ripirini.” rigfawixini.

Ámá Gorixo m ríwí numeroíná egíápi nánirini.

²⁴ Gorixo ámá e majimajíá níkáriniro yarigagá niwiniríná wigí feapá winariḡipimi dání sipí imóniḡipimi xe oikiripeánipoyiniri siḡwí winiḡinigiini. Siḡwí e winíagi wiwanigíyí piaxé eámixinigfawixini.

²⁵ Ayí rípi nání Gorixo e enirini. Ámá ayí nepa imóniḡí Gorixo nánipi ríwí umoro yapí imóniḡipi íá xiriro nemáná amipi níni imixiḡomi —O anigí miní yayí umepaxorini. “Ámá níni e érixini.” nimónariḡorini. Omi yayí numero íá mixirí xfo imixiḡipimini íá xiriro wéyo umero yarigagá nání Gorixo e enirini.

²⁶ Ayináni Gorixo wigí feapá winariḡipimi dání piaxí weánipaxí imóniḡipi xe oikiripeánipoyiniri siḡwí winíagi apixíwa oxí nimeániríná xirinírixiniri imóniḡipi pni niwiáriro apixí wí tni nikipkwini mimóniḡipi niga ugíawixini.

²⁷ Oxowa eni apixí nimearo xirírixiniri imóniḡipi pni niwiáriro “Oxí wáa tni íwí oinaneyí.” niyaiwiro aga símí nixeadipéniróná

oxí wáa wáa t́nı́ ı́wı́ ninı́ro piaxı́ weánı́paxı́ imónı́ı́ı́pı́ inı́gı́fawı́xı́nı́. Ayı́nánı́ “Wı́gı́ néra ugı́ı́apı́ t́nı́ xı́xenı́ pı́rı́ Gorı́xo umamonı́ı́pı́ rı́xa wı́meanı́rı́nı́.” rarı́ı́ı́nı́.

28 Ámá “Gorı́xo apı́ imónı́ı́ı́orı́anı́?” nı́wı́aiwı́ro sı́mı́ e mı́tı́nı́pa yarı́ı́ı́agı́a nánı́ o wı́gı́ “Sı́pı́ e e oyaneyı́.” yaiwı́arı́gı́ı́apı́ nánı́ xe mı́ı́ı́ nı́ga úrı́xı́nı́rı́ sı́ı́wı́ wı́nı́ı́ı́nı́ı́nı́. Sı́ı́wı́ e wı́nı́ı́ı́ enı́agı́ nánı́ ayı́ amı́pı́ nı́pı́kwı́nı́ mımónı́ı́ı́ ámá mepaxı́ imónı́ı́ı́pı́ néra nuro re yarı́gı́árı́nı́.

29 Nı́pı́kwı́nı́ mımónı́ı́ı́ nı́nı́ nánı́ mı́ı́ı́ inı́ro rı́kı́kı́rı́ó epaxı́ imónı́ı́ı́ nı́nı́ nánı́ mı́ı́ı́ inı́ro anı́mı́ yarı́á epaxı́ imónı́ı́ı́ nı́nı́ nánı́ mı́ı́ı́ inı́ro “Ámá wı́ rı́á omeárı́nı́poyı́.” yaiwı́arı́gı́ı́apı́ nánı́ mı́ı́ı́ inı́ro yarı́gı́árı́nı́. Apı́nı́ yarı́gı́ámanı́. Rı́pı́ enı́ ayá wı́ yarı́gı́árı́nı́. Sı́ı́wı́ ı́wı́ wı́nı́ro “Amı́pı́ apı́ nı́onı́ meapaxı́pı́rı́nı́.” bı́ onı́mı́apı́ mı́yayı́ ayá wı́ yaiwı́ro nı́wı́apı́nı́mearo ámá wı́ pı́kı́ro sı́mı́raxwı́ró ero yapı́ wı́wapı́yı́ro ámá wı́ nánı́ nurı́rı́ná sı́pı́ owı́meanı́rı́ urı́ro únúnı́ı́ı́ wı́kárı́ro mı́mayı́ó wı́ro

30 xwı́yı́apı́ai unı́wı́rárı́ro Gorı́xo nánı́ sı́mı́ t́nı́ ero ámáyo xı́xewı́ámı́ rı́nı́ro mı́xı́ ḱnı́ro mı́xı́ meakı́nı́ro sı́pı́ imónı́ı́ı́ ámá sı́nı́ nı́ı́ı́á mımónı́ı́gı́ı́apı́ éwapı́nı́ro xı́náı́xaneyo manı́ wı́aı́kı́ro yarı́gı́árı́nı́.

31 Rı́pı́ enı́ yarı́gı́árı́nı́. Majı́á ikárı́nı́ro dı́ı́ı́ unı́wı́rárı́paxı́ mımónı́pa ero wı́yo dı́ı́ı́ sı́pı́ mı́wı́pa ero wá mı́wı́anı́pa ero yarı́gı́árı́nı́.

32 E yarı́gı́áyı́ Gorı́xo re rárı́ı́ı́pı́ nánı́ nı́ı́ı́á nımónı́ro aı́wı́, “Ámá sı́pı́ apı́ yarı́gı́áyı́ wı́ sı́ı́ı́ upaxı́manı́. Pepaxı́rı́nı́.” rárı́ı́ı́pı́ nánı́ nı́ı́ı́á

nimóniro aiwi sipí apí imóniηpimi nixída nuro apini mé sipí seáyi e imóniηf rípi eni nero íwf apí néra warigfáyo weyf ayá wí meararigfáriní.

2

“Gorixo áamá niyoní mí ómómiximí neríná wigf egfápi tñi xixeni wiinfáriní.” uríηf nánirini.

¹ Ayínáni áamá wíyo xwiyfá umeararigfá wiyínéní wiyínéní bi osearimini. Sfá yoparfíyimi Gorixo áamá niyoní mí ómómiximí yaríná “Ayf nání íwf apí enjáriní.” urípaxf imóniηpí tífáyínémani. Ayf rípi nánirini. Áamá íwf yarigfápi nání xwiyfá umeararigfáyíné, seyiné eni íwf axípi yarigfáyíné enjagi nání wíniyo xwiyfá numeariróná sewaniηfyiné eníniηf mearinarigfá enjagi nání Gorixo mí ómómiximí seaiaríná xwiyfá bi urípaxf imónipfífámani.

² Rípi niyaiwiri nífá imóniηwini, “Áamá sipí e yarigfáyo Gorixo xwiyfá numeariri píf numamoríná xenwíni bi mé xixeni ayo rífa wiarini?” yaiwiηwini.

³ Íwf axípi nero aí segf wíniyf íwf yarigfápi nání xwiyfá umeararigfáyíné, wíniyo numeariróná segf axípi egfápi nání píoi yaiwinaríηoi? “Xwiyfá Gorixo neamearínfápimi anani múropaxenerini.” riyaiwinaríηoi?

⁴ Gorixo segf íwf yarigfápi ríwímíni omamópoyiniri wá niseawianiri seaiiηpí nání majfá nimóniróná rípi eni ríseaimónarini, “O wá ayá wí neawianiri píf apaxf mé míneamamó eri okinimónípoyiniri xwapf ayá wí xwayf naniri

ηweari yaríηípi peayí wianipaxí imóníηípi yarini.” ríseaimónariní?

⁵ Oweoi, seyíné díηí wakísí niniróná segí íwí yaríηíápi ríwíminí mímamoaríηíáyo dání sía Gorixo sípi áamá yaríηíápi nání wikí ría ápiáwíníηí níweri píri umamoníáyi nání xío píri seamamoníápi wíni wíni ikwíkwarímíníηí yáraríηoi.

⁶ Bíkwiyo re níríniri eáníηípa, “Gorixo áamáyo píri numamorína woni woni xixegíni wigí néra ugíápi tíni xixeni píri umamoníáriní.” níríniri eáníηípa eníáriní.

⁷ Áamá Gorixo yayí neameri seáyi e neaimíxiri negí wará urí mepaxí neaimíxiri díηí níyímíηí tíηwaéne neaimíxiri éwínigíniri epaxípi tíni xixeni nero píni míwiári aníηí miní yaríηíáyo o píri numamorína díηí níyímíηí tíηíáyi imónípiíri nání wimíxíníáriní.

⁸ E neri aí áamá wiwaníηíyí nánini díηí nímoníro xwíyía nepaxíηí imóníηípi arikwíkwí níwiro nípikwíni mímóníηípimi xídaríηíáyo píri numamorína xegí wikí ría ápiáwíníηí wearíηípimi dání píri umamoníáriní.

⁹ Áamá sípi yaríηíá ayí ayo xeaníηí míméníηwí ayíkwí mírípaxí imóníηípi wímeaníáriní. Judayí e yaríηíáyo anípaxí níwímeari aí émáyí e yaríηíáyo ení wímeaníáriní.

¹⁰ Api e níwiri aí áamá naní yaríηíá ayí ayo seáyi e umeri wé íkwianwíyo ηwiráriní níwayíróniro ηweapíri nání wiiri eníáriní. Judayí e yaríηíáyo anípaxí e níwiiri aí émáyo ení wiiníáriní.

¹¹ Gorixo áamáyo píri numamorína símí símí e

nimeri pirí umamoníamani. Sa áamá wigí egíápi tñi xixeni pirí umamonía enagí nání rariñini.

12 Áamá Gorixoyá ñwí ikaxí eániñipi mayí nimóniro íwí yariğíáyí aníñipírí nání xwiyíá numeáriríná ñwí ikaxí eániñipimi dání numeárirí “Joxí xwiyíá e eániñí api ñiwiaikirí enírfani?” nuriri umeáriníamani. E nerí aí ñwí ikaxí eániñipi tíğíá íwí yariğíáyo o apimi dání xwiyíá nuriri umeáriníarini.

13 Ayí rípi nánirini. Áamá xíoyá ñwí ikaxí eániñipimi nepa mixeldí surímá aríá wiáríáyí nání Gorixo dñí re yaiwiníamani, “Nioniyá siñwíyo dání wé róniñí imóniğíáyírfani?” yaiwiníamani. Áamá aríá ñiwimáná xixeni xídarigíáyí nánini “Wé róniñí imóniğíáyírfini.” rariníarini.

14 Émayí —Ayí ñwí ikaxí eániñipi mayí imóniğíáyírfini. Ayí wigí dñí tñi ñwí ikaxí eániñipi rinñipa nerónáyí, ñwí ikaxí eániñipi mayí imóniğáğa aiwí wigí dñíyo dání re yaiwiarigíarini, “Mepaxí imóniri anani nepaxí imóniri enípi, ayí apírfani?” yaiwiarigíarini.

15 Ayí pí pí neróná wigí dñíyo dání “Nioní e neríná sipí ría yariñini?” yaiwiniro “E neríná naní ría yariñini?” yaiwiniro yariğíápi síwá reniñí inarigíarini. Ñwí ikaxí Bikwíyo eániñipa negí xwioxíyo ení axípi éniñí reánini? Síwá éniñí inarigíarini.

16 Xwiyíá yayí neainariñí nioní rariñápi rinñipa síá Gorixo xegí xewaxo Jisasomi dání áamá wigí egíápirani, dñí íñimi ikwíroarigíápirani aí, piríró winíayi imónáná

ámá n̄iyoní wigí egfápi t̄íni x̄ixeni p̄irí umamonfárini.

“Judayí ñwí ikaxí eán̄iñpimi d̄iñí n̄iwíkw̄roro aí wiaíkiarigfárini.” ur̄iñí nán̄irini.

17 E nerí aí wiyíné “Nene Judayí w̄r̄iriniñwaénerini.” r̄inarigfáyíné re yarigfárini. Ñwí ikaxí Moseso eañpimi d̄iñí n̄iwíkw̄roróná “Negí apimi x̄ídar̄iñwápimi dán̄i Gor̄ixo yeáyí neayim̄ixemeanfárini.” r̄iro seáyí e n̄imen̄iro “Ámá Gor̄ixoyá ayá t̄iñwaéne imón̄iñwini.” r̄iro yarigfárini.

18 Seáyí e n̄imen̄iro “Gor̄ixo ámá e é̄r̄ix̄in̄irí wimón̄ar̄iñpí t̄íni x̄ixeni r̄ixa n̄ijfá imón̄iñwini.” r̄iro “Ñwí ikaxí eán̄iñpimi dán̄i nearéwap̄iyigfene eñagí nán̄i nan̄í imón̄iñpimi s̄iñwí mí nóm̄ix̄irane ‘Apí nan̄í imón̄iñp̄irini.’ r̄ipaxenerini.” r̄iro yarigfárini.

19 “Ámá s̄iñwí supárigfáyo nene s̄iñwí t̄iñwaéne anan̄i nipemeám̄i upaxenerini.” yaiwinarigfápa seyíné d̄iñí re n̄iyaiwin̄iro d̄iñí s̄iñá eán̄iro, “Émáyo uréwap̄iyipaxí imón̄igfáyí ámá wímani. Ayí nenen̄irini.” n̄iyaiwin̄iro d̄iñí s̄iñá eán̄iro “Émáyí Gor̄ixo nán̄i majfá nero s̄íá yin̄iñm̄n̄iñí emearigfáyo w̄fá wókim̄ix̄ipaxí imón̄igfáyí ámá wímani. Ayí nenen̄irini.” yaiwin̄iro yarigfárini.

20 “Ámá d̄iñí mamó nerí arf̄kí yarigfáyo ayiyumí wipaxí imón̄igfáyí, ayí nenerini.” yaiwin̄iro “Ámá s̄ini niaíwí d̄iñí mogfáyo uréwap̄iyipaxí imón̄igfáyí, ayí nenerini.” yaiwin̄iro “Ñwí ikaxí eán̄iñpí t̄iñwaéne eñagwí nán̄i m̄f̄kí amipí nán̄i n̄ijfá imón̄irane nepaxiñí

imóniḡpini rirane yariḡwaénerini.” yaiwiniro yariḡfárinini.

21 Seyíné e e niyaiwiga warigfápi nepa nimónirfnáyí, áamá wíyo uréwapiyariḡfáyíné pí nání sewaniḡyíné miréwapíní yariḡfárinini? Áamáyo “fíwí mímeapani.” nuriro aí seyíné eni fíwí mímeá yariḡfáyínéranini?

22 “Meániḡfáyíné, fíwí minipani.” nuriro aí seyíné eni fíwí miní yariḡfáyínéranini? “Áamá xopaikíḡ nímxiro ‘Negí ḡwáfápi, ayí rípirinini.’ rariḡfápi nání xwirfá neainarinini.” niriro aí seyíné aḡí ḡwáfá xopaikíḡ nání mirininiḡyo nípáwiro fíwí mímeapa yariḡfáranini?

23 Weyí nimeniro “ḡwí ikaxí eániḡpí tḡḡwaéne mimónipa reḡwini?” rariḡfáyíné, apimi níwiaíkiríná pí nání “Ayí Gorixomí ayá mímimó wé íkwianḡyó uḡwiráraniniḡwini.” yaiwiarigfárinini?

24 Judayíné “Gorixomí xídariniḡwini.” niriro aí sípí apí apí yariḡfáyíné eḡaḡí nání Bíkwiyo xixeni rípi nírinini eánini, “Sípí seyíné yariḡfápimi dání émáyí Gorixomí ikayíwí umearariḡfárinini.” E nírinini eániḡpí seyíné nání xixeni rinini.

“Áamá iyí símí sío wákwinarigfápimi dání Gorixoyá imónariḡfámanini.” uriniḡfárinini.

25 Judayíné ḡwí ikaxí eániḡpimi xixeni níxídirónáyí, segí síwí “Áamá o Gorixoyá imóniḡí worfani?” yaiwipíri nání iyí símí sío wákwinarigfápi naḡí seaiipaxí aí ḡwí ikaxí eániḡpimi níwiaíkirínáyí, iyí símí sío

níwákwíníro aí naní seaiipaxí mimóní nerí míwákwínígfáyí yapí imóníñoí.

26 Ámá iyí símí sío míwákwínígfáyí ñwí ikaxí eáníñpí xixeni níxídirónáyí, iyí símí sío míwákwínígfá aí Goríxo “Ayí ámá nioniyáyíriní.” yaiwiaríñagí nání wákwínígfáyíñíñí imóníñoí.

27 Judayíne ñwí ikaxí eáníñpí tífáyíne imóníro iyí símí sío wákwíníro egfáyíne aí apimí wiaíkiánáyí, émayí —Ayí iyí símí sío míwákwínígfáyíriní. Ayí míwákwínígfá aí ñwí ikaxí eáníñpí tíñí xixeni yarígfápimí dání seyíne xwíyíá seaxekwímopaxí mimónípa epírfáraní? Oyí, xwíyíá seaxekwímopaxí epírfáraní.

28 Ayí rípi nání seararíñí. Segí waráyo igí wegíá bimí dání ámá Goríxoyá imónarígfámani. Wákwínaríñí ámá Goríxoyá wimíxípaxí imóníñpí ení iyí símí seyíne sío wákwínarígfápímani.

29 Oweoí, ámá nepa Goríxoyá imónígfáyí wigí xwioxíyo ínimí dání e imónarígfáriní. Wákwínaríñí ámá xíoyá wimíxípaxí imóníñpí, ayí wigí díníyo dání imónarígfáriní. Ñwí ikaxí eáníñpí xídarígfápimí dání maríái, kwíyí Goríxoyápimí dání ámá oyá imónarígfáriní. Ámá e imónígfáyo wíníyí seáyí e umepírfámani. Goríxoní umeníáriní.

3

*“Judayí xwíyíá Goríxoyá eáníñpí tífáyíriní.”
uríñí náníriní.*

1 Ámá iyí símí sío wákwínarígfápimí dání Goríxoyá imónípaxí menjagí nání

píyo dání Judayene émáyo múronwini? Negí wákwinariñwápimi dání aga pí nanj neaiiarinirini?

² Ai, nene Judayene enagwi nání amipi nanj bi bi obaxí neámeañirini. Nanj bi bi obaxíyí xiráni imóninipi, ayí riririni. Gorixo xwiýfá xfoyápi Judayí nixdíro mewérixiniri neaiapinirini.

³ Judayí diñí niwikwíro xwiýfá apimi xaiwí fá mixiripa egfá enagi nání píoi riripaxirini? “Ayí diñí niwikwíro xaiwí fá mixiripa egfá nání Gorixo “Nanj e niseaimfáirini.” urárinipi arfá ikeamonfáirini. Xixeni e enfámani.’ riripaxirini.” riseaimónarini?

⁴ Aga oweoi! Ámá nini yapí rarigfá imóninagfá aí Gorixo nání wí e riripaxí menini. Nepáni niri rí xegí rarinipi tñi xixeni yárarinorini. Bikwíyo dání axípi re rinini, “Ámá ‘Gorixoxi fwi nene enwápi nání xwiýfá neameárarinipi xixeni neameárarinini.’ riripírfáirini. Joxi xwiýfá rimeáraníro yarfná xopírafí wirfáirini.” rininagí nání re yaiwinwini, “Gorixo rarinipi tñi xixeni yárarinorani?” yaiwinwini. Ayínáni “O xegí Judayo ‘E niseaimfáirini.’ urárinipi wí arfá ikeamonfámani.” seararinini.

⁵ E neri aí Judayene Gorixomi manj niwiaíkirane sipí enwápimi dání o nearinipi tñi xfo xixeni píraniní xdarinipi sináni piaumimí ninirfnáyí, píoi riripaxirini? Ámá wí nene niwiaíkirane sipí yarínagwi sinwí nineaniriníyo dání “Neparini. Ámá wímani. Sa Gorixoní xfo rinipi tñi xixeni yárarinorini.” yaiwiarinagfá nání nene re riripaxirani, “Gorixo

Judayene wikí níneaónírí pírí níneamamoríná nípikwíní miyaríníní.” rípaaxírání? “Ámá dínj nípikwíní mamó rarígíápa nímorí ríá rarínjíní?” nímónaríní.

⁶ Oweoi, wí e rípaaxí meníní. “Judayene sipí enjwápi nání Goríxo pírí níneamamoríná nípikwíní miyaríníní.” rípaaxí enjánáyí, o aríge nerí ámá níyoní ení pírí umamopaxí imóníní? O ámá níyoní ení pírí umamopaxo enagí nání wí e rípaaxí meníní.

⁷ Ámá wo re nírínigíní, “Ámá wí nioní Goríxomí mañyo níwiaíkirí sipí yarínjagí síjwí nínaníro re yaiwipíráoí, ‘Ámáyo xíto xegí urarínjípí símí e nítínírí xixení xídariño, ayí ámá wímaní. Sa Goríxoríní.’ E níyaiwiro omí yayí numerínáyí, pí nání o nioní íwí éapí nání xwíyíá nínimeárírí pírí nímamopaxíríní? Sipí nioní éapimí dání ámá Goríxo yarínjípí nání dínj nanj nímoró yarínjagíá nání nioní aríge pírí nímamopaxíríní?” Ámá wo e nírínigíní.

⁸ Ámá o e nírínípí nepa enjánáyí, ámá wí nioní yapí nínixekwímoro repiyí “Poró e níra warínjoríní.” rarígíápa axípí re oraneyí, “Nanj imónínjípí síjání imíxaní nání ne sipí néra owaneyí.” oraneyí. E nísearírí aí ámá e rarígíáyí xixení xwíyíá meárínípíríríní.

“Ámá wé rónínj ímónígíáyí wí meníní.” urínj náníríní.

⁹ Ayínání píoi raníréwíní? “Judayene seáyí e imónínj bí neaímeañj enagí nání émáyo seáyí e wimónínjwíní.” raníréwíní? Wí e raníméwíní.

Ayí rípi nánirini. Nioní xámi níríríná “Ámá nínenení Judayerani, Gírikíyenerani, negí íwí yaríñwápi neaíkwaripeaárinini.” ríxa ráríá enagí nání wí e rípaxí menini.

¹⁰ Bíkwiyo dání rípi rípi nira uníñyí nioní seararíñápipimi sopíñí nonini. Bíkwiyo wí e rípi nírínirí eánini, “Ámá wí aga wé rónigíá mimóníñoi. Wo aí e mimónini.

¹¹ Ámá wí nijíá nimóniro ‘Aríge nerí Goríxomi ínimi wurínimíniréini?’ yaiwiarígíámani.

¹² Níni omí ríwí umóagíá nání oyá síñwíyo dání ríxa sípí imóníñoi. Wí wé róníñí imóníñípi yarígíámani. Wo aí e míyaríñírini.” nírínirí eánini.

¹³ Ámi wí e rípi ení nírínirí eánini, “Wígí mañíyo dání rarígíápi xwáripá oxoámioañáná piyaní eaaríñípníñí imónini. Yapí owíwapíyaneyiníro ayá wí nira warígíáriní. Weaxíá sídíní noríná ámá píkiaríñípa wígí xwíyíá níríróná axípi yaríñírini.” ení nírínirí eánini.

¹⁴ Ámi wí e rípi ení nírínirí eánini, “Xwíyíá ámáyo ikayíwí umearíro ramíxíro yarígíápi wígí mañíyo magwí rároni.” ení nírínirí eánini.

¹⁵ Ámi wí e “Ayí ámá opíkianeyinirí aga símí xeadípenarígíáriní.

¹⁶ Ayí nemerígíe aga uyíní níwikáríásáná ríxa ‘Yeyi!’ raríná píní níwiárimí warígíáyírini.

¹⁷ Ófí ámá níwayíróníro ñweapírí nání imóníñíyimi wí warígíámani.” ení nírínirí eánini.

¹⁸ Ámi wí e “Ayí ‘Goríxo seáyí e imóníñoríani?’

níyawiwo wí wáyí wiarígfámani.” ení níríníri eánini. Apí apí nira uníñyí nioní seararíñápi t́níní xixenírini.

19 Nene níj́fá re imóníñwini. Ámá nímíni ñweagfáyí Goríxomí xwíyífá mañí nexoámoro murípaxí imóníro oyá síñwíyo dání xwíyífá meárínipaxí imóníro epírfa nání pí pí ñwí ikaxí eáníñpimí dání ríníñpí Judayene, apimí xídífríxíníri nearepeáríñene neararini.

20 Ayí rípi nánírini. Ámá wí “Ñwí ikaxí eáníñpimí píraníñ oxídímíni.” níyawiwo éfáyí apí t́níní xixení mé wiwaníñyí “Nioní níwiaíkirí íwí éáonírani?” níyawiníri níj́fá e imónarígfárini. Ayínáni ámá ñwí ikaxí eáníñpimí níxídíríñpimí dání wí Goríxoyá síñwí t́ñí e dání wé rónígfáyí imónípírfa menini.

*“Ámá Jisasomí díní wíkwírófáyí wé róníñoi.”
uríñí nánírini.*

21 E nerí aí agwí ríná óf Goríxo xfóyá síñwí t́ñí e dání ámá wé róníñí oimónípoyníri wimíxaríñyí xewaníño ríxa síwá neainírini. Ñwí ikaxí Moseso eníná níri eanípí t́níní xwíyífá wífá rókiamoagfáwa níriro eagfápi t́níní apiaú óf agwí ríná Goríxo ámá wé róníñí oimónípoyníri wimíxaríñyí nání níri sopíñí norí aiwí wé róníñí apí ámá wiwaníñyí ñwí ikaxí eáníñpimí níxídíríñpimí dání imónípaxípímani. Xegí bí imóníñpírini.

22-23 Ayí rípi seararíñini. Goríxo ámá go go Jisasi Kiraisomí díní wíkwíroaríñagí níwínírná “Gí wé róníñí worini.” ráraríñírini. Ayí rípi

nánirini. Ámá nineneni íwí nerane Gorixo seáyí e imóniŋí apí éríxiniŋí imóniŋípi mé písí weáriŋwá enagwi nání o Judayo xegí bí wiiri émayo xegí bí wiiri nerí yeáyí uyimixemeaníamani. Diŋí wíkwírófá gíyí gíyí níni nání o “Diŋí wíkwíroarígíáyí, ayí gí wé rónígíáyíriní.” rárariŋíriní.

²⁴ Gorixo wíniyí ení xíxe bí oniípoiŋiniŋí míneaií wá níneawianiri Kiraisí Jisaso níneapeiríná nearoayíroŋípiŋí dání “Gí wé rónígíáyíriní.” rárariŋíriní.

²⁵⁻²⁶ O ámá “Jisaso nene anínaniginiŋí nání wayífá neapeiŋíriní?” níyaiwiro diŋí wíkwíroarígíápiŋí dání wigí íwí yariŋíápi yokwarimí wíimiginiŋí omí amáyá síŋwí anígíe dání ridiyowániŋí wiáriŋíriní. E neríná “Níwaníŋoni wé róniŋí imóniŋípiŋí tíni xixeni yariŋáriní.” éniŋí níriŋí síwá neaiŋíriní. Ayí rípi nání rariŋíni. Eníná dání Gorixo kikiŋániŋí nerí “Ámá íwí éfápi nání axíná pírí oumamómíni.” míyaiwí sa ní múróa núísáná agwí ríná amá níni “Neparini. Gorixo wé róniŋí imóniŋípiŋí tíni xixeni yariŋorini.” yaiwipírfá nání xewaxomí e wiáriŋíriní. Ayínáni Jisasomí diŋí wíkwírófá gíyí gíyí nání ananí “Wé rónígíáyíriní.” ríparini.

²⁷ Ayínáni amá go “Nwí ikaxí Moseso níriŋí eanípiŋí xídaríŋápiŋí dání wé róniŋí imóniŋáoniriniŋí.” níriŋí míxí meakíniŋí paxí imóniniŋí? Oweoi, ŋwí ikaxí eániŋípi xídarígíápiŋí dání maríái, sa Jisasomí diŋí wíkwíroarígíápiŋí dání wé rónígíáyí imónarígíá

enagí nání áamá e rípxáí imónígáíyí wí meníni.

28 Ayínání re neaimónaríñííni, “Goríxo ‘Áamá ayí wé rónígáíyííni.’ níraríírná wigí ñwí ikaxí eáníñípi xídarígáípimi dání ráraríñímani. Jisasomi dñí wíkwíroarígáípimi dáníni e ráraríñííni.” E níneaimóníí uréwapíyaríñwáíni.

29 “Goríxo Judayoni yeáyí uyimíxemeanía nání imóníñoríni.” ríyaiwiaríño? “Émáyo ení yeáyí uyimíxemeanía nání mimóníñoríni.” ríyaiwiaríño? Oweoi, émáyo nání ení imóníñoríni.

30 O ná woní imóníño enagí nání “Áamá ayí gí wé rónígáíyííni.” níríírná bí bí yaríñagía níwínííñíípimi dání e ráríírnámani. Iyí símí sío wákwínígáííraní, sío míwákwínígáííraní, sa Jisasomi dñí wíkwíroaríñagía níwínííñíípimi dáníni “Wé róníñí imónígáíyííni.” ráríírnáíni.

31 Nene re níríranénáyí, “Áamá Jisasomi dñí wíkwíroarígáípimi dáníni Goríxo ‘Ayí wé rónígáíyííni.’ ráraríñííni.” níríranénáyí, “Ñwí ikaxí eáníñípi xwía oiwenííri yaríñwíni.” ríseaimónaríni? Aga oweoi! E níríranénáyí, nepa ñwí ikaxí eáníñípimi síkííí nomíxííri yaríñwíni.

4

“Ebiríamo Goríxomi dñí wíkwíróagi nání ‘Wé róníñoríni.’ ráríñííni.” uríñí

1 Negí arío íríño, Ebiríamo —O nene yapí imóníñoríni. O xegí enípi nání dñí nímorane

“Gorixo apimi dání ‘Ámá wé rónigfáyířini.’ rárariņđřřani?” niriřanéná píoř ranřwini?

2-3 Arřo Ebirřamo xewaniņo eņř neániř eņřpimi dání Gorixo “Gř wé róniņoriņi.” niriřiriři řiņwiriřyř, xewaniņo ananiř miřř meakřniņipaxřřini. E nerř ai Bikwřyo dání píoř niriřiriři eániņi? “Ebirřamo ‘Gorixo nepa niriřini.’ niřaiwiriři dıņř wıkwřróagi náni o náni Gorixo ‘Wé róniņoriņi.’ řaiwiáriņđřřini.” niriřiriři eániņagi náni Gorixoyá řiņwř řřıđ e dání miřř meakřniņipaxř wı mimónini.

4 Nene niřřá řipi imóniņwápi náni dıņř omoaneyi. Ámá wo o xegř niřwř omiņđ éřpi náni niřwř wıána, “Anřpá wıřpiriņi.” řaiwiariņwámani. “Xegř omiņđ éřpi náni řixeni wıřpiriņi.” řaiwiariņwáriņi.

5 Niřwř omiņđ řariņwápi náni dıņř e niřaiwirane ai ámá Gorixo “Wé rónigfáyířini.” rárariņđřři náni dıņř niřmoraniřná “Ayř wigř egřápi řřni řixeni řřa wiarini?” wı řaiwipaxřřmani. Ámá nioniř gř eņř neániři řariņápimi dání Gorixo “Wé róniņoriņi.” oriņiriři mé sa omi —O ámá řwř řariřgáyı řřomi dıņř wıkwřróagřa niřwiniřřná ananiř “Wé rónigfáyířini.” rárariņoriņi. Omi dıņř niřwıkwřrorřnáyř, o “Ayř dıņř niřwıkwřroariņagřa náni gř wé rónigfáyířini.” řaiwiáriřiriņi.

6 Nioniř searariņápi řřni řixeni eņřiná miřř ináyř Depito řayř ámá niřwaniņoniř eņř neániři piriřaniņđ oeminiři řariřgápiđi dání marřái, řayř dıņř wıkwřroariřgápiđi dání Gorixo “Gř wé rónigfáyířini.” rárřagi náni winariņřpi náni

xwiyá bî enî nîrîrî re rîñîrîni,

7 “Ámá wigí rîkîkîrîfó yarîgíápî Gorîxo yokwarîmî wiîñî gîyî gîyî yayî owinîni. Ámá wigí íwî egíápî Gorîxo rîxa yokwarîmî wiîagî nánî ámî rîwéná xwiyá mîmeárîniþîrîfá imónîgíá gîyî gîyî yayî owinîni.

8 Ámá wigí íwî egíápî nánî Ámináo rîxa dîñî peá nîmori nánî ámî ‘Sîpî e enorîani?’ mîwîaiwîpa eníáyî yayî owinîni.” Depito e rîñîrîni.

9 “Yayî ámá Gorîxo ‘Wé rónîgíáyînerîni.’ urárîþîmî dánî winîpaxî imónîñîþî, ayî ámá iyî sîmî sfó wákwinîgíáyîni nánîrîni.” rîseaimónarîni? Sfó mîwákwinîgíáyî nánî enî menîrani? Bîkwîyo xwiyá re nîrîrîrî eánîñîþî, “Gorîxomî Ebîrîfamo dîñî wîkwîróagî nánî ‘Gí wé rónîñî worîni.’ yaiwîárîñîrîni.” nîrîrîrî eánîñîþî nene mîñî iroarîñwá enagî nánî re nîmónarîni, “Yayî apî sfó mîwákwinîgíáyî nánî enîrîni.” nîmónarîni.

10 Ebîrîfamo arîge enáná Gorîxo “Wé rónîñorîni.” ráñîrîni? Iyî sîmî rîxa sfó wákwinîñîmîrani, sîni sfó mîwákwinîñîmîrani? Rîxa sfó wákwinîñáná maríái, sîni sfó mîwákwinîñáná ráñîrîni.

11 Ayî rîwîyonî Gorîxo sekaxî re urîñîniñîni, “Ígî wenîþî nainenîrîná ‘Nionî Gorîxoyá wonîrîani?’ yaiwîrîfá nánî iyî sîmî sfó wákwinîni.” uríagî o dîñî sîni sfó mîwákwinîñáná wîkwîróagî nánî “Gorîxo ‘Wé rónîñorîni.’ ráñîñorîni?” yaiwîni nánî ígî apî enîrîni. Ayînánî Ebîrîfamo ámá iyî sîmî sfó mîwákwinîgíá aí Gorîxomî

din̄í wíkwíróagíá nání “Wé rónigíáyírin̄í.” rárarin̄ípi nání iwamfó épenjo enagí nání wigí xiáwo írin̄ónin̄í imónin̄í.

¹² Sfó wákwínigíáyí nání ení wigí xiáwo írin̄ónin̄í imónin̄í. Din̄í m+wíkwíró sfóní wákwínigíáyí marfái, áamá sfó n+wákwíníro aí Ebirfámo sfó m+wákwínin̄áná Gorixomí din̄í wíkwíron̄ípa axípi wíkwíroarigíáyí nání ení wigí xiáwo írin̄ónin̄í imónin̄í.

“Ebirfámo din̄í wíkwíroarín̄ípin̄í dání Gorixo sfmiman̄íyo dání urín̄ípi wíman̄írin̄í.” urín̄í nánírin̄í.

¹³ Ebirfámo n̄wí ikaxí rin̄in̄ípin̄í xídarin̄agí náníraní, oyá iyí axípa imónigíáyí xídiptírfá enagí náníraní, Gorixo xegí sfmiman̄íyo dání “Dixí iyí axípa imónigíáyí t̄n̄í an̄í n̄im̄in̄í segí imónin̄ífarin̄í.” urín̄ímaní. Xíomí din̄í wíkwíróagí nání “Wé rónin̄jorin̄í.” ráriri sfmiman̄íyo dání e uriri en̄írin̄í.

¹⁴ Áamá din̄í m+wíkwíró n̄wí ikaxí eánin̄ípin̄in̄í xídarigíáyó Gorixo Ebirfámomí sfmiman̄íyo dání “E n̄iseaiim̄ífarin̄í.” urín̄ípi nepa n̄wíman̄í s̄in̄wiriyí, áamá Gorixomí din̄í wíkwíroarigíáyí surfímá ero xwíyíá Gorixo urín̄ípi surfímá xwíáni uxewieárin̄í epaxírin̄í.

¹⁵ Ayí r̄ipi nánírin̄í. Áamá n̄wí ikaxí eánin̄ípin̄í xixení oxídim̄in̄iri éfáyí wigí n̄wíakirin̄ípin̄í dání Gorixo p̄irf umamon̄íap̄í nání yarigífarin̄í. E nerí aí n̄wí ikaxí m̄irin̄ípa en̄ánáyí, n̄wíakipaxí imónin̄ípi ení menin̄í.

¹⁶ Ayínáni Gorixo Ebirfámomí “Joximí dání áamá n̄iyoní nan̄í wiim̄ífarin̄í.” urín̄ípi áamáyo

níwímearı́náná xegí bı́ mimónı́ íníná ámayı́ wá níwianı́rı́ anı́pá wı́ıarı́ı́pı́ tı́nı́ xı́xenı́ oımónı́rı́ nánı́ ámayı́ nı́nı́ xı́omı́ dı́ı́ı́ wı́kwı́roarı́ı́gı́pımı́ dánı́nı́ owı́meanı́rı́ enı́rı́nı́. Nwá ikaxı́ eanı́ı́pı́ tı́gı́áyonı́ owı́meanı́rı́ enı́manı́. Ebı́rı́amo Gorı́xomı́ dı́ı́ı́ wı́kwı́ronı́pa wı́kwı́roarı́ı́gı́á gı́yı́ gı́yo enı́ owı́meanı́rı́ enı́rı́nı́. O dı́ı́ı́ wı́kwı́roarı́ı́nwáı́ epeı́o enagı́ nánı́ nı́nenenı́yá negı́ arı́o írı́ı́ı́onı́ı́ı́ imónı́ı́ı́orı́nı́.

17 Bı́kwı́yo xwı́yı́á rı́pı́ “Gorı́xonı́ áamá gwı́ wı́rı́ wı́rı́ obaxı́ ayá wı́ nánı́ xı́áwo írı́ı́oxı́ imónı́wı́nı́gı́nı́rı́ sı́mı́xı́ı́nı́.” nı́rı́nı́rı́ eanı́ı́pı́ nı́onı́ searı́rı́ı́pı́ tı́nı́ xı́xenı́ imónı́ı́agı́ nánı́ rarı́ı́nı́. Ayı́nánı́ Gorı́xo —O áamá pegı́áyı́ ámı́ wı́ápı́nı́meapı́rı́ nánı́ dı́ı́ı́ sı́xı́ uyı́rı́ amı́pı́ sı́nı́ mimónı́ı́pı́ oımónı́rı́ rı́rı́ yarı́ı́o, ayı́ orı́nı́. Ebı́rı́amo dı́ı́ı́ wı́kwı́ronı́o, ayı́ axorı́nı́. Ayı́nánı́ o “E nı́seaiımı́árı́nı́.” urı́ı́pı́ bı́ arı́á mı́keamonı́nı́. Sı́nı́ sı́mı́manı́ e tı́nı́nı́.

18 Ebı́rı́amo Gorı́xo “Dı́xı́ rárı́awéyı́ obaxı́ e imónı́pı́rı́árı́nı́.” nı́rı́ı́pı́ xı́xenı́ nı́nı́mearı́ áamá gwı́ wı́rı́ wı́rı́ obaxı́yı́yá xı́áwo írı́ı́onı́ imónı́ı́mı́gı́nı́rı́ yagı́rı́nı́. E nerı́ Gorı́xo “E nı́seaiımı́árı́nı́.” urı́ı́pı́ nánı́ dı́ı́ı́ nı́morı́náná “ ‘Apımı́ dánı́ xı́xenı́ e nı́meanı́árı́anı́?’ nı́yaiwirı́ dı́ı́ı́ wı́kwı́ropaxı́manı́.” wımónı́agı́ aí nı́meáwı́nı́gı́nı́rı́ anı́ı́ı́ Gorı́xomı́ dı́ı́ı́ nı́wı́kwı́rorı́ nı́wı́kwı́móa unı́nı́gı́nı́.

19 E nerı́ xewanı́ı́o imónı́ı́pı́ nánı́ dı́ı́ı́ nı́morı́náná “Xwiogwı́ nı́onı́yá 100 nánı́ aı́wı́ e enagı́ nánı́ rı́xa yı́wı́ imónı́ı́áonı́rı́anı́?” yaiwirı́ “Gı́ apı́xı́ Seraı́ enı́ rı́xa rı́paı́wı́ imónı́ı́ı́rı́anı́?”

yaiwiri nerí aiwí Goríxomi díní wíkwíronjípí bí m+wáramó aníní íá nìxíra nurí

20 Goríxo xegí sím+manjýo dání “Dìxí apíxí Seraí niaíwí wo xír+níáríní.” urínjípí nání díní nìwíkwíroríná díní bí bí mímó omí yayí numerí ení neága nurí xegí díní wíkwíronjípí xaíwí íá nìxíra unínigíní.

21 Xaíwí íá nìxíra nuríná re yaiwinínigíní, “Goríxo ‘Níseaiimíáríní.’ nírínjípí e mepaxoríní? Oweoi, aga xixení e epaxoríní.” yaiwinínigíní.

22 Ayínání Bíkwyóo nírínírí eánínjépa Goríxo Ebírfamo díní e wíkwíroarínjagí nìwínírí nání “Gí wé rónínjé woríní?” yaiwinínigíní.”

23 Bíkwyóo dání “ ‘Gí wé rónínjé woríní?’ yaiwinínigíní.” nírínírí eánínjépi, ayí Ebírfamo náníní míríníní.

24 Nene díní neaimonfa nání ení nírínírí eáníní. Goríxomi —Oyá díní tñní Áminá Jisaso xwáripáyo dání wiápínímeanjíríní. Omí díní wíkwíroarínjagwí nání “Gí wé rónígáyíríní.” rárínfene díní neaimonfa nání ení nírínírí eáníní.

25 Negí íwí yarínjwápi yokwarímí neaiinfa nání rídiyowánínjé wirí nene nání “Wé rónígáyíríní.” rínfa nání xíoyá díní tñní xwáripáyo dání wiápínímearí enjé, ayí Jisaso díní wíkwíroarínjwáoríní.

5

“Goríxo áamá xfo tñní nawíní imónfíríxínírí Kiraiso enjépi mí dání ptyíá neawfínjíríní.” urínjé

nánirini.

1 Ayínáni Gorixo nene Jisasomi dñf wikwíroarñagwi sñwí nñeaniri “Wé rónigfáyirini.” rárarñf enagf náni re rípxírini, “Nene negf Ámíná Jisasi Kiraiso neaiñfpimi dáni ríxa Gorixo tñni nawíni piyfá wírññwíni.” rípxírini.

2 Jisasomi dñf wikwíroarñwápimi dáni Gorixo xfo ámáyo wá nñwianiri wiarñfpi náni xe nijfá imóniro api wímeáyf imóniro oépyoinri sñwí neanñenerini. E imónñwaéne seáyi e Gorixo imónñfpi síwá neaíwñnginri dñf wikwímoarñwápi náni dñf nífá neainarini.

3 Api nánini dñf nífá neainarñfmaní. Xeanñf nene neaímeañfpi náni eni dñf nífá neainarñfirini. Ayf rípi nánirini. Xeanñf neaímeañfpi, ayf xaíwí neaimixini náni ría neaímeañriri dñf nífá neainarñfirini.

4 Nene pí pí neaímeañfpi xaíwí nñneaimíxa úáná Gorixoyá sñwíyo dáni mímíwiáró yarñwaéne imónarñwárini. Mímíwiáró yarñwaéne imónñagwi naineníranéná “Seáyi e Gorixo imónñfpi síwá neainínfárfani?” nñyaiwirane dñf ikwímoarñwárini.

5 Dñf e níkwímoranéná rípaíwññf wí meañwámani. Ayf rípi nánirini. Gorixo xegf kwíyf síxí neamímonñfpi dáni xewanñjo síwá rénñf neainñf enagf náni, “Nioní seyfné náni aga wá nonarñonirini.” Síwá éññf neainñf enagf náni dñf níkwímoranéná wí rípaíwññf meañwámani. Dñf “E neaímeañfani?” nñyaiwirane wikwímoarñwápi xixeni

nealímeanfárini.

⁶ Ayí rípi nání “Díñf wikwímoaríñwápi nání rípaíwíñíñf meaanfámani.” seararíñini. Xámi Goríxomi ríwí umoagwaéne ení óñíñf nerane xewaníñene yeáyf yimíxemeánanirane nání wí mimóníñáná Goríxo xe oenírí wimóníñíná ámá Kiraiso yeáyf neayimíxemeámánirí nání neapeiñfíñini.

⁷ Ámá wé róníñf wo nání arírá wíimíginírí ananí pepaxí imónígfáyf obaxíraní? Oweoi, aga wíni wíná árínf wa ámá nanf wo nání arírá wíimíginírí míñf winípxaxí imónarígfárini.

⁸ E neríñf aiwi nene ríxa ámá wé róníñf nimónímáná enáná marfái, nene siní uyíñífi wiaríná Kiraiso neapeiñfípimi dání Goríxo nene nání díñf sípí neaiñfípi nání nealíwapíyíñfíñini.

⁹ Ayínání re níyaiwirane aiwi, “Jisaso níperfíná xegí ragí púfpi ígfáníñf neaeámóáná nene nání Goríxo ‘Wé rónígfáyfíñini.’ ráriñfíñini.” níyaiwirane aiwi rípi añípxaxí yaiwiñwíni, “Ríwéná Goríxo ámáyo pírf numamorfíná Kiraiso eníppimi dání yeáyf neayimíxemeanfárini.” yaiwiñwíni.

¹⁰ Ayí rípi seararíñini. Nene Goríxo tíní xepíxepá róníñáná xewaníño xegí xewaxo peníppimi dání xífo tífáminí bípxaxí oimónípoynírí píyfá neawfíriñf enaqí nání rípi añípxaxí yaiwiñwíni, “Goríxo ámáyo pírf numamorfíná ríxa píyfá neawfíriñene xewaxo níwiápíñimearí síñf imóníñfípimi dání yeáyf neayimíxemeanfárini.” yaiwiñwíni.

¹¹ Apí nánini díñf nífá neainaríñfímani.

Nene negí Áminá Jisasi Kiraiso —O nene Gorixo tñní nawíní imónaníwá nání piyíá neawíriñoríni. O ðíñí sipí níneairíná neaiñípi nání ðíñí nímoranéná “Xano Gorixo ení apíñíñí imóníñoríani?” níyaiwirane yayí seáymí dání yaríñwáriní.

“Adamo enípiimi dání áamá xwíyíá meárinigíá nimóníro aí Jisaso enípiimi dání wé rónigíá imónigíáriní.” uríñí náníriní.

¹² Ayínání áamá wo mañí wiaíkinípiimi dání xwíá tíyo ñweagíáyí níní íwí epíríá nání épeníriní. Áamá o íwí neríñípiimi dání pení enagí nání áamá níní ení wigí íwí neríñípiimi dání pearígíápi xímeaníriní.

¹³ Nwí ikaxí eáníñípi sını meñáná áamá íwí néra wagíá aiwí ñwí ikaxí “Apí mepaní. Apí mepaní.” ríníñí bí sını meñí enagí nání Gorixo wiwaníñíyí ayá udunípaaxí enípi íkwí wínamí níñwirára pweagímani.

¹⁴ E neríñí aiwí nene níjía re imóníñwíni. Áamá Adamo tíñí e dání níñweaxa níbíro Moseso tíñí e nání ñweagíáyí níní nípeá wagíáriní. Áamá níní Adamo —O áamá ríwíyo bíñfo neaiiníápi nání ðíñí moani nání áríxáníñí neaiñoríni. Áamá níní o wiaíkinípa míwiaíkípa nero aí níní nípeá wagíáriní.

¹⁵ E nerí aí Gorixo wá níneawianíri anípa neaiñípiimi dání imóníñwápi, ayí Adamo enípiimi dání imóníñwápi tñní xíxení meníni. Ayí rípi nání seararíñíni. Áamá o wiaíkinípiimi dání áamá obaxí pegíá aiwí rípi nání anípaaxí

yaiwiñwini, “Gorixo á máyo wá wianiri á máo, Jisasi Kiraisoyi riniño ayá nurimixiri enjipimi dani wiiri enjipi Adamo enjipimi seáyi e nimúrori á má obaxí ayá wíyo wímeanjirini.” yaiwiñwini.

16 Ripi nani eni diñi nimoranená “Gorixo wá nineawianiri neaiñjipimi dani imóniñwápi, ayí Adamo enjipimi dani imóniñwápi tñi xixeni menini.” yaiwianíwini. Adamo wiaíkiñi ná bimiñi dani á má xwiyá meárinigfáyí imónigfárinini. E neriniñi aiwi Gorixo á má ayá wí wiaíkiariñagá niwinimáná ayí eni xixeni oniipoyiniri miyaiwí wá niwianiri wiñjipimi dani á má obaxí wé róniñagfái rárininiñiyí imónigfárinini.

17 Nioni searfápi, ayí rípi searariñini. Á má wo Gorixomi manjyo wiaíkiñjipimi dani á má nñi pearigfá aiwi rípi imónaníwápi añipaxí imónini. Nene Gorixo wá ayá wí nineawianiri winiyí eni wigí oniipoyiniri mé anipá “Wé rónigfáyíñerini.” nearárinine Jisasi Kiraiso neaiñjipimi dani diñi niyiminiñipi tñiwaéne imónirane xío tñi nawini seáyi e imónirane yaníwárinini.

18 Ayinani nene diñi rípi moanigini, “Á má ná woni wiaíkiñjipimi dani á má nñi xwiyá meárinipaxí imónigfáyí imónigfápa á má ná woni niperi wé róniniñi enjipimi dani á má nñi ‘Xwiyá mayíyirini.’ rináripaxí imónigfáyí imóniro diñi niyiminiñipi tñigfáyí imónipaxí imóniro egfárinini.” moanigini.

19 Ayí rípi searariñini. Á má wo Gorixo “E érixini.” uriniñipi wiaíkiñjipimi dani á má obaxí íwí yarigfáyí imónigfápa á má ná woni Gorixo “E

éirixini.” urinípi arfá niwirí xixeni xfdinípimi dání amá obaxí “Wé róniní imónigfáyínérini.” urárininífyí imónipíríríní.

20 Ámá re oyaiwípoyiníri, “Ai, bi onimiápi m+wiaíkiarínwini. Aga ayá wí wiaíkiarínwini.” oyaiwípoyiníri Goríxo Mosesomi n#wí ikaxí níríníri eáninípi wéyo ía umiríníriní. E nerí aí xfo amá ayá wí niwiaíkiá ugíápi tñni xixeni wá niwiaga mú wiárf nimúrori niwiaga uníriní.

21 Ámá nñni wigí f#wí nerinípimi dání pearigíapa nñni ení Goríxo wá niwianíri “Wé róniní imónigfáyíríní.” rárarinípimi dání diní niyimínípi —Apí negí Áminá Jisasi Kiraiso enípimi dání neaímeaarínípiríní. Apí tígíáyí imónipírífa nání wigí niwiaíkiá ugíápi tñni xixeni wá niwiaga mú wiárf nimúrori niwiaga uníriní.

6

“Kiraiso tñni nawíni ikárininíwaéne xfo tñni perane wiápnimearane eníwaénéniní imóniníwini.” uriní náníriní.

1 Goríxo f#wí amá ayá wí niwiaíkiá warigíápi tñni xixeni wá niwiaga úimiginíri yarínagí nání píoi ranfwiní? “ ‘Goríxo ámi bi tñni wá oneawianiníri ámi f#wí bi tñni néra owaneyí.’ oraneyí.” ríseaimónariní?

2 Oweoi, aga wí e mirípa oyaneyí. Siní f#wí mepa oépoyiníri ríxa piyíniní imóniníwaéne aríge nerane f#wí néra wanfwiní?

3 Rípi nání seyíne siní majfá rimóniníoi? Nene Kiraisí Jiaso tñni ikárininíwaéne imónani nání wayí nímearanénáyí, nene ení xfo penípaniní

níperane xfo tñní nawíní ikárínaní nání wayf meanwáriní.

⁴ Ayínání negf wayf meanwápimi dání Kiraiso tñní nawíní níkáríníríná xfo níperi xwáyo weyáriníhápáníhí nene ení níperane xwá neaweyáriníhénéníhí imóníhwanigíhí. Kiraiso nípémáná xanoyá ehí eáníhí múróníhí imóníhípí tñní ámí síhí nerí wíápínímeanípa nene ení xámí fwf nání dhí síxí uyagwápi píní níwiáirane síhí imíríhí mimóníhípí oxíraneyínírí wayf nímearanéná xwá neaweyáriníhénéníhí imóníhwanigíhí.

⁵ Nene xfo tñní nawíní níkárínírane nání xfo pehípa nene ení pehwaénéníhí imóníhagwi nání rípi ení ahípaxí imóníní. Xfo wíápínímeanípa nene ení axípi wíápínímeaníwáriní.

⁶ Nene níjía re imóníhagwi nání e rípxíríní. fwf nání síní áxehwarf minípa yaníwá nání xámí dhí síxí uyagwápi síní muyipa éríxínírí nene Jisaso tñní níkárínírí nání xfomí yoxáfpámí níyekwíroáriróná xámí fwf nání dhí síxí uyagwápi ení yoxáfpámíníhí yekwíróhínígíní.

⁷ Ayf ámá ríxa péfáyf síní fwf nání áxehwarf miní gwíníhí wíkweawáfá ehagi nání raríhíní.

⁸ Kiraiso péáná nene eníníhí pehwa ehagi nání dhí níwíkwírorane rípi ení yaiwíhíní, “O tñní nawíní dhí níyímíhí imóníhípí tíhwaéne imónanfáwáriní.” yaiwíhíní.

⁹ Ayf níjía rípi imóníhagwi nání e yaiwíhíní. Kiraiso nípémáná xwáripáyo dání níwíápínímeari nání ámí bí penfámaní. Píyf ámá pearígfápimi síní arfá wíaxídhíní nání

mimóniní.

¹⁰ Ayí rípi nániríní. O niperíná ná wínání íwí ámá yarígíapi nání peñiniginí. E nerí aí ríxa níwiápínímeari síñí nimónirí niñwearíná Goríxomí wé íkwianñwíyo ouñwirárimínirí nání ñweaní.

¹¹ Ayínání seyíné ení “Nene ríxa peñwaénéníñí imóníñwaéne íwí nání síní áxeñwarí miní eñwaéneríñí?” yaiwiníro “Kiráisi Jísaso tñí nawíní ikáriníñwápimí dání Goríxomí wé íkwianñwíyo uñwiráraní nání síñí imóníñwaéneríñí?” yaiwiníro éfríxíní.

¹² Ayínání “Negí wará nípepaxí imóníñírí íwí nání míñí inaríñwápí síní yaní nání áxeñwarí xe níneaiga ouní.” mīyaiwipaní.

¹³ Segí síkwíraní, wéraní, íwí nání íeapá seaináná “Ayí api nání rífa imóníní?” níyaiwimáná “Api tñí xe íwí oemíní.” níyaiwirí sípí mepaní. Ámá nípémáná ámí síñíníñí imónígíáyíné, sewaníñíyíné aníñí Goríxoyá oimónaneyíníro miní winípoiyí. Segí wéraní, síkwíraní, api tñí Goríxo nání wé róníñí imóníñípíní oyaneyíníro ení omí míníníñí winípoiyí.

¹⁴ Seyíné Goríxoyá síñwíyo dání ámá wé róníñí imónípírífa nání ñwí ikaxí níriníriní eáníñípi ía míseaxeñwiráriní Goríxo ayá nísearímíxírí arírá seaiaríñagí nání íwí nání íeapá seainaríñípimí arífa wíaxídípírífa nání mimónípa éfríxíní.

“Wé róníñípi yaní nání áxeñwarí iníñwaéneríní.” uríñí nániríní.

15 Ayínání píoi raniréwini? “Nwí ikaxí niriñirí eániñpi mīneaxenwiráriní rixa Gorixo ayá nīnearimixirí arirá neaiariñagi nání anani íwí néra owaneyi.” raniréwini? Oweoi, aga wí e rīpaxí menini.

16 Seyíné bikirainí warigíáwa yarigíápi nání re miyaiwipa reñoi, “ ‘Mīraxwí o nīmeni nání oyá xináinñiñí nimóniri omiñí owiimini.’ niyaiwiri e nimónirínáyí, o pí pí uríipimi aríá wiaxídínfa nání xegí xináinñí imóniñorini.” miyaiwipa reñoi? Bikirainí warigíáwa yarigíápa seyíné ení axípi imóniñoi. “Íwí nání íeapá neainariñpi yani nání rimóniñwini?” niyaiwiro apiñí íá nixirirónáyí, xináíwayínéniñí nimóniro api néra núfasána anñipíríáriní. E mepa nero “Gorixo wimónariñpi yani nání rimóniñwini?” niyaiwiro íá nixirirónáyí, xináíwayínéniñí nimóniro xixeni aríá yímiñí néra núfasána wé róniñí imónipíríáriní.

17-18 E nīseariri aiwi seyíné xámi íwí yaniro nání xináíwayínéniñí nimóniro áxenwarí niniro aiwi agwi sīni e miyarñoi. Rixa xwiýfá searéwapiyaríná aríá nīwiro xirigíápi xixeni oxídaneyiniro yarñoi. Seyíné íwí nání íeapá seainariñí áxenwarí niniro gwíñiñí seayinagípi rixa seaikweawariñí eñagi nání wé róniñí imóniñpi epírfa nání apimi xináíwayínéniñí imónigíáriní. Ayínání Gorixomi yayí wiarñini.

19 Ámaéne xwiýfá aríá nīwiranéna aññi “Ayí api nání rfa rarini?” miyaiwí yarñwaéne eñagi nání nioni ñiñí re yaiwiñini, “Xegí riniñpi tñi niriñfá apaxí mé niñfá mimónipa epaxí

enagí nání sa ámaéne yaríñwápi t́níní níkumíxírí ourímíní.” níyáiwírí seararíñíní. Xámí seyíné segí wé náníraní, síkwí náníraní, “Ayí apí t́níní íwí nání ríá imóníñíní?” níyáiwíro xe apí t́níní nípiákwíní mimóníñípi ero ríá kíroo oyaneyíní néróná ríkíkíríó ámí bí t́níní bí t́níní yagíápa agwí ríná re éfríxíní. Segí wé náníraní, síkwí náníraní, “Ayí apí t́níní wé róníñí imóníñípi emí nání ríá imóníñíní?” níyáiwíro apí yaní nání áxenwarí oinaneyíníro éfríxíní. E neríñípi mímí dání síyíkwí mínígíáyíné imónífríxíní.

²⁰ Ayí rípi nání seararíñíní. Xámí seyíné íwí yaníro nání xínáíwayínéñíñí nímoníro áxenwarí níróná wé róníñí imóníñípi nání éfríxíníní míseaxenwírárínífríní.

²¹ Segí íwí xámí yagíápi nání “Píní yagwáríani?” níyáiwíro ayá seainaríñípi pí naní seaiagífríní? Ámá apímí dání sa aníníprífríá enagí nání naní bí seaiagímaní.

²² E nerí aí seyíné íwí epífríá nání íeapá seainagípi mímí dání ríxa gwíníñí seáikweawáríñíyíné nímonímáná Goríxo wimónaríñípi epífríá nání xínáíwayínéñíñí nímoníro yaríñagíá nání naní rípi seaiaríní. Síyíkwí bí mínígíáyíné seaimíxírí díní níyímíñípi t́gíáyíné imóníprí seaimíxírí yaríní.

²³ Ayí rípi seararíñíní. Ámá nígwí omíñí néróná wígí éfápi nání nígwí meaarígíápa ámá íwí éfápi mímí dání aníníprífríní. E nerí aiwí Goríxo xíxe nání míníapí anípa neaiaparíñípi

—Api dñjť niyťmñjť imónñjťpřřřññ. Api negť Ámíná Jisasť Kiraiso tťññ nawínñ ikárñññwaéne neaiaparññřřññ.

7

“Peñwaénénñjť imónñjwaéne ñwť ikaxť eánñjťpřřřññ sññť řánñjť mñeaxeñwirárññññ.” urñjť nánřřññ.

¹ Gť nřřřxťmeáyťné, ámá mřpé sññť sñjť nññwearñná ñwť ikaxť řřññjťpřřřmñ xřđřpřřřa nánñ uxeñwirárñññjťpřřř nánñ sññť majťá řimónñño? Ñwť ikaxť řřññjťpřřř nánñ nřjťá imónñgťáyťné eñagť nánñ rarññññ.

² Ewayť ikaxť řřpřř nánñ dñjť nñmoranéñá nionñ seararñjápřř ananñ dñjť mopaxřřññ. Apřřxť oxť nñmeánřřñná ñwť ikaxť “Oxť nñmeánřřñná o tťññ anñjť kumřřxññřřññ.” řřññjťpřřřmñ dánñ oxo sññť ñweañáná o tťññ nawínñ ñweañřa nánñ řánñjť xeñwirárññññ. E nerť aí oxo nñperñnýť, ñwť ikaxť ímñ xegť oxo nánñ řánñjť xeñwirárññññjťpřřřmñ řřxa rakiowárññññ.

³ Ayñánñ íyá oxo mřpé sññť sñjť ñweañáná omñ přññ nñwiárñmñ nurť womť meánáná “Ámá o oyá apřřxřřññ.” řřpřřřřřññ. E nerť aí íyá oxo péánýť, ñwť ikaxť o nánñ řánñjť xeñwirárññññjťpřřřmñ řřxa rakiowárññññ eñagť nánñ í nurť womť meánřagť aí “Ámá o oyá apřřxřřññ.” řřpřřřřřmññ.

⁴ Ayñánñ gť nřřřxťmeáyťné, ámá pegťáyť pí pí ñwť ikaxť řřññjťpřřř sññť řánñjť mñxeñwirárñññgťápa seyťné enñ Kiraiso tťññ nawínñ ikárñññgťáyťné, xťo peñjťpřřřmñ dánñ řřxa pegťá eñagť nánñ sññť ñwť ikaxť eánñjťpřřřmñ dánñ

wé róniñf oimónaneyiniro xídiptífa nání íániñf mîseaxenwirárinî. Seyíné enî áamá wo tîni — O nîpémáná ámî sîñf nerî wiápîniimeañorinî. Seyíné enî áamá o tîni nawîni nîkumîxinîro Gorîxo nání neróná íkáá sogwí nanf wearîñfna yapî imónfîrxinîrî ñwí ikaxí nîrîniñf eániñfpî sîni íániñf mîseaxenwirárinî.

⁵ Ayí rîpî nánîrîni. Nene sîni Jisasomî diñf mîwîkwíró áamá wigí diñfyo nîxídiróná yarîgíápa neranéná íwí nání íeapá neainarîñfpî ñwí ikaxí eániñfpîmî dánî sîwániñf neaipiomeaagîrinî. E yagí enagî nání anînaníwá nání íkáá sogwí sipî wearîñfna yapî yagwárinî.

⁶ E nerî aí rîxa penwaénénîñf nimónîrane nání ñwí ikaxí eániñf xámi íániñf neaxenwirárinîñfpîmî dánî gwîniñf neaîkweawárinîñgenerîni. Ayînání agwî nene Gorîxomî nuxdíranéná xámi ñwí ikaxí rîwamiñf eagíápipîniñf sîñwí nîwînaxídirane yagwápipî mé ámî sîñf bi, xíoyá kwíyî neaîwapîyarîñfpîmî nîxídirî yarîñwîni.

“Ñwí ikaxí nîrîniñf eániñfpî íwí nání sîwá neaipiomeaarîñfîrîni.” urîñf nánîrîni.

⁷ Ayînání píoi ranîréwîni? “Ñwí ikaxí eániñfpî sipîrinî.” ranîréwîni? Oweoi, wî e rîpaxí menîni. Nîwanîñonî ñwí ikaxí eániñfpî íá mîropa nerî sîñwîrîyî, arîge nerî “E nerîná ayí íwí rîfa yarîñîni?” yaiwîmîniñf enárîni? Ñwí ikaxí “Amîpî wayá sîñwí íwí mîwîniñfpa erîni.” rîniñfpî meániñfpa nerî sîñwîrîyî, nionî arîge apî nání nijíá nimónîrî “Sîñwí íwí nîwîniñfîrîná ayí íwí rîfa yarîñîni?” yaiwîmîniñf enárîni?

8 Íwí nání íeapá ninaríñípi ñwí ikaxí “Síñwí íwí mîwîñípa eríñí.” rîñíñípi mî dání ananí amípi xîxegíñí síñwí íwí owîñíñí rî nání síwá ñipiomeañíñí. Síñwí íwí wîñí mîfá nání api api síwáníñí ñipiomeáagi api e eñáríñí. Ñwí ikaxí “E mepaní. E mepaní.” rîñíñípi mî rîñíñípa nerî síñwî rîyí, íwí nání íeapá neainaríñípi síwá wî mîneapiomeapaxí imónî mîñí rî eñí meñagi nání seararíñí.

9 Eñíná nionî ñwí ikaxí eáníñípi nání majíá ñimónî rîñá “Ananí nañonî rîñí.” ñiyaiwîñí maiwí ñweaagáríñí. Íná íwí nání íeapá ninaríñípi ñîñí meámî sáníñí ñî meweáagi aiwî nionî ñwí ikaxí eáníñípi nání rîxa ñíjía ñimónî rîñáyí, íwí nání íeapá ninaríñípi saiwiáríñíñí ñíñí rîñí. E ñíagi nání nionî “Íwí yaríñáonî rîñí?” ñiyaiwîñí “Gorîxoyá síñwíyo dání anîñî mîgîñí rî yaríñáonî rîñí?” yaiwîñí ñanigîñí.

10 “Ñwí ikaxí eáníñípi nionî ñîxídiríñá dîñí ñiyî mîñí imónî mîfá nání imóníñípi rîñí?” xámî dîñí e ñiyaiwîñí aí píráñíñí ñíjía ñimónî rîñá api síwá réñíñí ñíñí rîñí, “Joxî dîñí ñiyî mîñí imóníñoxî mánî. Nanîñî rîfáríñí.” Síwá éñíñí ñíñí rîñí.

11 Íwí nání íeapá ninaríñípi ñwí ikaxí eáníñípi mî dání síwá ñîñipiomeañíñá yapí ñîñíwapîyî rî nánîñî mîfá nání ñíñí eñagi nání raríñíñí.

12 Ayî nání re ñiyaiwîñí ñíjía imóníñwîñí, “Ñwí ikaxí eáníñípi Gorîxo tíámîñî imóníñagi nání awíaxí imóníñípi rîñí. Ñwí ikaxí eáníñípi mî

dáni sekaxí riniñiyí níní awiaxí imóniní. Wé róniñí imóniñipí nání riniñí nañí imóniñipí nání riniñí yariñiyíriní.” E niyaiwirane nijá imóniñwini.

13 Ayínáni “Nañí imóniñí apí nioni anínimífa nání nimixiñíriní.” riniñiréini? Oweoi, wí e rípací mimóniní. Gorixo nioni rípiáu yaiwíwiniñiñí íwí nání íeapá ninaríñipí xe íwí enífa nání wíwapiyiri anínimífa nání wimixiri oeniri síñwí naníñinigini, “Íwí nání íeapá ninaríñipí re enírfani? Nwí ikaxípimi dání — Apí nañí imóniñipíriní. Apimi dání anínimífa nání nimiximíniñí enírfani?” yaiwiri “Nwí ikaxí riniñipimi dání síwá nipiomeaaríñagí nání íwí ayí aga xwirífa niniñipací imóniñipíriní?” ení yaiwiri éwiniñiñí íwí nání íeapá ninaríñipí xe íwí enífa nání wíwapiyiri anínimífa nání wimixiri oeniri síñwí naníñinigini.

“Íwí nání íeapá neainaríñipí áxenwaríñiñí neaiáraríñíriní.” uríñí náníriní.

14 Nene nijáriní. Nwí ikaxí eániñipimi dání kwíyí Gorixoyápi xío wimónaríñipí nání síwá neaiaríñagí aí íwí nání áxenwarí nináriníñoni eníñagí nání nioni gí nimónaríñipimi xídaríñáriní.

15 Ayí rípi seararíñini, “Nioni yariñápi nání ududí ninarini. ‘Apí oemini.’ nimónaríñipí mé sípípi, xwirífa ninaríñipí aí yariñáriní.” seararíñini.

16 Nioni “Sípi apí mepa oemini.” nimónaríñipí nerínáyí, ayí “Nwí ikaxí riniñipí nañí imóniní.” riniñipí tini xixeníníñí niñiriñí woákíki yariñini.

17 Ayínání “Nioní sipí apí oemíni.” nimóníagí nání e yaríñámani. Íwí feapá ninaríñí gí xwioxíyo níróníþimí dání nináná sipí e yaríñáríni.

18 Nioní “Nañí imóníñíþí oemíni.” nínimónírí aiwí wí mepa nerí nání dñí re nýaiwirí nñjá imóníñíni, “Gí xwioxíyo —Nioní gí dñíyo dání nínimónírí xídaríñáþí nání raríñíni. Gí xwioxíyo nþíkwiní mimóníñíþíni rífa níníni?” nýaiwirí nñjá imóníñíni.

19 Ayí apíríni. “Nañí imóníñíþí oemíni.” nimónaríñíþí mepa nerí sipí “Mepa oemíni.” nimónaríñíþí yaríñáríni.

20 Nioní “Sipí mepa oemíni.” nimónaríñíþí yaríñá enagí nání ayí niíwaníñoní “Sipí apí oemíni.” nimóníagí nání e yaríñámani. Íwí feapá ninaríñí gí xwioxíyo níníñíþimí dání yaríñáríni.

21 Ayínání nioní íníná yaríñáþimí dání síñwí re anímeáníni. “Nañí oemíni.” nimónaríñoní sipí nání feapá ninaríñí gí xwioxíyo níníñíþí þírí nírakíaríñíríni.

22 Gí dñí tñí ñwí ikaxí Goríxo ríñíþí nání dñí nimoríná “Ayí nañíríni.” nýaiwirí yayí ninaríñagí aiwí

23 gí xwioxíyo níníñíþimí dání niaríñíþí xegí bí imóníñagí anímeáníni. Gí xwioxíyo nþíkwiní mimóníñí níníñíþí, ayí ñwí ikaxí Goríxoyá gí dñí tñí “Apí nañí rífa ríni?” yaiwiaríñáþí tñí apiaú míxíniñí inaríñí. Apí níníñíþí íwí nání feapá ninaríñíþí nání gwíniñí nñjárínaríni.

24 Ai, nioní e imóníñáoní enagí nání íkíniñí sipí

nimixárinini. Wará anfnmfa nani imóninjrí tñjóni fwf nani feapá ninarinjf gwfninjf járininjfpí go níkweawáripaxf imónini?

²⁵ Ai, negf Áminá Jisasi Kiraiso neaiinjipimi dani Gorixo neaikweawáripaxf imóninagf nani omi yayf owianeyi. Ayinani nioni nira úapí, ayf rípi seararinjini, “Nioni gf dinj tñni ‘Nwf ikaxf Gorixo rinjpi oxfdimini.’ nanimóniri aiwf fwf nani feapá ninarinjf nani gwfninjf járininjfpimi —Api nipikwini mimóninjf gf xwioxfo níninjpirini. Apimi xfdarinjini.” seararinjini.

8

“Gorixo wimónarinjipimi xfdanfwa nani oyá kwíyípi neaiapinjirini.” urinjf nánirini.

¹ Ayinani Kiraisi Jisaso tñni ikárininwaéne omi dinj wikwíróaná “Wé rónigfáyirini.” rininjpi tñni xixeni nimónirane nani sini xwiyfá bi neameáripaxf mimóninwini.

² Gorixoyá kwíyípi —Api Kiraisi Jisaso tñni ikárininwaéne dinj niyiminjf tñnwaéne imónani nani neaimixarinjpirini. Api dinj neaxixéroarinjipimi dani fwf nani feapá neainarinjf nene neaanfnmfixarinjpi neaikweawárinjf enagf nani “Sini xwiyfá neameáripaxf mimóninwini.” seararinjini.

³ Nwf ikaxf eáninjpi tñni xixeni oxfdaneyinirfná nipikwini mimóninjf xwioxfo neaininjipimi dani enj mneaeánarinjagf nani nene mepaxf imóninwápi, ayf Gorixo neaiinjirini. Xegf xewaxo —O wará fwf nani

ƒeapá neainariñene inñwápa axípi inñoriní. O negí ƒwí yariñwápi yokwarímí neaiiní nání Gorixo rídiyowáníñí oenírí níwírenapíríná ƒeapá neainariñípi nání gwíñíñí neajáríñípi xwíyƒá umeáríñíríní.

⁴ Agwí nene nípikwíní mimóníñí negí xwioxíyo neaíníñípi nixídíríñípi dání marƒái, xegí kwíyípi e éfríxinírí e éfríxinírí síwá neaiariñípi nixídíríñípi dání ñwí ikaxí Gorixo xíto ríñípi tñí xixeni xídani nání ƒeapá nání gwíñíñí neajáríñípi xwíyƒá umeáríñíríní.

⁵ Ámá nípikwíní mimóníñí wigí xwioxíyo ínñípi xídarígƒáyí apíní símí e tinarígƒáríní. Ámá Gorixoyá kwíyípi síwá wiaríñípi xídarígƒáyí ení api símí e tinarígƒáríní.

⁶ Ámá nípikwíní mimóníñí wigí xwioxíyo ínñípi símí e tinarígƒáyí nanínípiƒa aiwí ámá Gorixoyá kwíyípi síwá wiaríñípi símí e tinarígƒáyí dñí niyimíñí tígƒáyí imóníro níwayíróníro ñwearo epírƒáríní.

⁷ Ayí rípi náníríní. Ámá nípikwíní mimóníñí xwioxíyo ínñípi símí e nitínírí yarígƒáyí “Ñwí ikaxí Gorixoyápi xídípaxenerƒaní?” miyaiwí nero nání omí símí tñí níwiro yarígƒáyíríní. E yarígƒáyí ñwí ikaxí Gorixoyá wí epaxí mimónígƒáyíríní.

⁸ Nípikwíní mimóníñí xwioxíyo ínñípi yaní nání imónígƒáyí Gorixo yayí winínƒa nání ení wí epaxí meníní.

⁹ Nípikwíní mimóníñí xwioxíyo ínñípi xídarígƒáyí e nimóníro aí seyíné axípi gwíñíñí

míseajáríní Goríxoyá kwíyípi apí éríxíníri apí éríxíníri síwá seaiaríñípi mí xídarígáyínéríni. Kwíyí Goríxoyá nepa segí xwioxíyo searónányí, e imónígáyínéríni. Ámá go gomi Kiraisoyá kwíyípi míronánányí, ayí oyáo mimóníñagí nání seararíñíni.

¹⁰ Kiraiso xegí kwíyípi mí dání segí xwioxíyo searónányí, íwí egíápi nání segí wará nípepíría nání ríxa imóníñagí aí Goríxo “Wé rónígáyíríni.” ríxa ráriñí enagí nání segí díñípi ríxa níyímíñí imóníni.

¹¹ Kwíyí Goríxoyápi —Apí Jisaso xwáripáyo dání wiápínímeanípi ríni. Apí segí xwioxíyo searónányí, Kiraisí Jisaso, píyí éaná ámí síñí wímíxíño seyíné ení segí warápi —Apí urí epaxí imónípi ríni. Segí warápi xegí kwíyí seyíné searónípi mí dání síñí seaimíxíníáríni.

“Kwíyí Goríxoyápi xíoyá níaiwí imónani nání neaimíxíñí ríni.” uríñí nání ríni.

¹² Ayínání gí níríxímeáyíné, rípi osearímíni, “Goríxo naní bí ríxa e neairí bí síni neairí ení enagí nání nene nípi kwíni mimóníñí negí xwioxíyo ínípi mí xídani nání síni íániñí míneaxenwíráríní ríxa xegí kwíyípi síwá neainarípi mí xídani nání íániñí neaxenwíráríni.” osearímíni.

¹³ Ayí rípi nání seararíñíni. Seyíné nípi kwíni mimóníñí ínípi mí níxídírónányí, nanípi ríáríni. E nerí aí Goríxoyá kwíyípi seaiwápiyarípi mí níxídíríñíyo dání íwí nání íeapá seainarípi pí kímóarígáyíní nerínányí, díñí níyímíñí tígáyíné imónípi ríáríni.

14 Ámá Gorixoyá kwíyípi xe nineaipemeámi úwiniḡiniri xixeni xídarigíáyí, ayí Gorixoyá niaíwíniḡimóniḡoi.

15 Ayí rípi nánirini. Kwíyí Gorixo síxí seamímonípi, ayí ámi xíomi wáyí owípoyiniri gwí omiḡí yarigíáyínéniḡí imónipíri nání seaimixiḡímani. Oweoi, kwíyí o neaiapiḡípi niaíwí xíoyá piaxí meariḡí wíniḡí oimónipoyiniri seaimixiḡírini. E neaimixiḡípimi dání Gorixomi “Ápoxini, Raráoxini.” urariḡwáriní.

16 Nene negí diḡí nímorane “Niaíwí Gorixoyaéneríani?” niyaiwiníranená oyá kwíyí xamiḡípi sopiḡí neawariḡírini.

17 Nene niaíwí Gorixoyaéne eḡagwi nání o mání neaiapimíániri tiḡípi meaníwáriní. Api nímearanená Kiraiso tíni nawíni meaníwáriní. Ríniḡí o meanípa agwí ríná nene ení xe oneaímeáwínáyí, ríwéná o tíni neaiapimíániri tiḡípi nímearanená o tíni nawíni níknírane seáyi e imónaníwáriní.

“Ríwéná Gorixo tíni niḡwearane seáyi e imónaníwáriní.” uríḡí nánirini.

18 Nioni añínamí dání seáyi e imóniḡí nene neaímeañápi nání diḡí nímoríná diḡí re yai-wiaríḡáriní, “Api aga seáyi e imóniḡí eḡagí nání ríniḡí agwi ríná nímeaariḡípi, ayí sípípiaríani?” niyaiwirí paimimí wiaríḡáriní.

19 Amípí Gorixo xwíá tíyo nimixiri tiḡí íkíáraní, naníwáraní, ámáraní, nípiḡni xegí niaíwí imónigíáyí piaumimí wininíápi nání símí níxeadípeníro weníḡí nero ḡweaḡoi.

20-21 Ayí rípi nání e nerí ηweaηoi. Amípi o imixiηípi Adamo íwí épéáná urí néra úwínigínirí ramixiηíyí aníηí miramixárinípa erí seáyí e imóníηí niaíwí Gorixoyaéne gwíníηí neaíkweaawáraná imónaníwápi tñní axípi imónirí éwinigínirí ramixáriníηí. Amípi xío imixiηípi xegípi ramixáriníηímani. Ríwéná ámi píraníηí imixíimigínirí Gorixo ramixáriníηí.

22 Nene nijíáriní. Apíxí niaíwí xírímínirí nání “yeyí” rírí ríníηí winírí yaríηípa amípi níní Gorixo imixiηíyí ení ámi miramixáriníηí imónímánirí nání axípiníηí “yeyí” rírí ríníηí winírí yaríηíriní.

23 “Yeyí” rírí ríníηí winírí yaríηípi, ayí apíní marfái, ámaéne Gorixoyá kwíyípi —Apí amípi ná ríwíyo neaiapímánirí níwákwíníηí neaiapíηípiríní. Apí tñwaéne ení Gorixo negí warápi síηí inaní nání nearoayírorí xío xegí piaxí neamení nání neaimixírí enííná nání “yeyí” nírirane xwayí nanírane ηweaηwíní.

24 Gorixo yeáyí neayimixemeáagi nání amípi naηí xío neaiínápi nání dñí níwikwímorí ηweaηwíní. E nerí aí amípi nene dñí níwikwímóa waríηwápi ríxa níneaímeari síηwiríyí, síni apí oneaímeanírí dñí wikwímopaxí meníní. Ámá dñí wikwímoarígápi ríxa wímeááná síni apí nání dñí míwikwímopa yaríηagíá nání raríηíní.

25 E nerí aí nene “Gorixo seáyí e imóníηí apí neaimixíníáriní.” yai-wiaríηwápi síni míneaímeapa eñáná dñí níwikwímoranényí, símí níxeadípenírane gíní

gíná neáímeaníríeníñoínírí aníñf miní xwayf nanírí ñweaaríñwáríní.

26 Negí dñf wikwímoaríñwápimí dání dñf sixí ínariñwápa Goríxoyá kwíyípi ení omí dñf owíkwíroaneyínírí neríná ení meáníñwaéne arírá neaiaríñfíní. Omí ríxíñf nuríranéná “Apí urípaxíríani?” miyaiwí majíá yaríñagwí aí kwíyí xamíñfpi xwíyíá tñní murípaxí imóníñf araríxí níríríná apaxípáníñf nimónírí neauríyaríñfíní.

27 Neauríyaríná Goríxo —O ananí ámayá xwioxíyo adadí níwírí pí pí dñf moarígíápi nání nífá imónariñoríní. O xegí kwíyípi xíoyá ámaéne nání níneauríyíríná gí ámayí e imónífríxínírí wimónariñfíní neauríyaríñagí nání pí pí uraríñfpi nání ananí nífá imóníní.

28 Nene nífá re imóníñwíní. Amípí níní Goríxomí dñf sixí uyarígíáyo wímeaaríñfpi naní imóníñfpiraní, sípí imóníñfpiraní, oyá dñf tñní naní wimíxíníá nání wímeaaríñfíní. Ámá xíoyá imónífríxínírí yaiwiáragípi tñní xixení imónífríxínírí wéyo fá umíríñfyo e wíiaríñfíní.

29 Ayí rípi náníríní. Ámá amípí níní síní mimóníñáná xío yeáyí uyimíxemeaníá nání xámí nífá imóníñfíyí xewaxo imóníñfpa ayí ení axípi nimóníríná Kiraiso xiráóníñf imónírí xogweá obaxíñf tñño imónírí eníá nání repearíñfíní.

30 Repearíñfyo apíní níwírí píní míwiárí ámá xíoyá imónífríxínírí wéyo fá umíríñfíní. Wéyo fá umíríñfyo apíní níwírí píní míwiárí “Gí íwo upeíñfímí dání dñf wíkwíroaríñagíá nání wé róníñf imónígíáyíñfíní.” ráríñfíní. E ráríñfyo apíní níwírí píní míwiárí seáyí e xío imóníñfpa

ayí ení axípi imónipírfa nání wimixiñrini.

“Dijí sipí Gorixo nene nání neaiarñipi wí pírí rakipaxí mimónini.” urñí nánirini.

³¹ Gorixo api api e neaiñí eñagi nání pioí raniréwini? O nene tñí nawíni imóniñagwi nání go símí tñí neaipaxí imónini? Oweoi, wí e mimónini.

³² O xegí xewaxomi kíyí mímiaúní nene nání xe opikípoyiniri uowárenañí eñagi nání nene re miyaiwipaxí reñwini, “O ayí ení xixe onípoyiniri miyaiwí xfoyá xewaxo anipá wírenañagi nání amípi xfomí píranñí xídiñpaxí imónani nání imóniñipi ení anani neiapiníarini.” miyaiwipaxí reñwini?

³³ Gorixo ía yiyamiximí neaiñene go xwiýfá neaxekwímopaxí imónini? Oweoi, wí e mimónini. Nene nání “Wé róniñí imónigfáyirini.” ráriño, sa Gorixo eñagi nání

³⁴ áma go negí íwí eñwápi nání xwiýfá neameáripaxí imónini? Oweoi, ayí rípi nání wí e mimónini. Jisasi Kiraiso —O nene nání peñorini. Apini mé ámi nwiápinimeari xano tñí xixeni nimóniri xegí wé náumini ñweañorini. E niñweariná apaxípanñí nimóniri rixiñí neauriyarñorini. O apaxípanñí nimóniri rixiñí neauriyarñagi nání áma xwiýfá neameáripaxí wo menini.

³⁵ Kiraiso nene nání diñí sipí niwiri neaiñipi pí píri rakipaxí imónini? Xeanñí neámeánarani, rímewá niñeairínarani, áma wí xwiraimimí neaikixéánarani, aiwá nání dífí nikeamóniranénarani, íkwauixf

nimón+ranénáraní, áamá wí miyóó rárfáyo nene nurfkwín+rfnáraní, kirá tñní r+rómí neaiarfnáraní, apí níp+ní n+neáimeari aiwi Kiraiso dñj sípí n+wirí neaiñfpí wí pírí rakipaxí mimón+ní.

³⁶ Nioní seararñápí B+kwíyo n+r+n+rí eánñf rípi tñní xixeni imón+ní, “Nene Gor+xoxin+yaéne imónñagwi nání íníná pipikímí neaianro yarígfár+ní. ‘Nañwí níp+kianfwa nání rfa imón+ní?’ n+yaiwiro p+kiarígfápa neiap+kiarígfár+ní.” N+r+n+rí eánñf apí nioní seararñápí tñní xixeni imón+ní.

³⁷ Apí níp+ní neáimeaarñagí aiwi negí dñj síxí neayñomi dání xopírárññf n+wiranéná m+gí n+wiwixirane xopírárí wiarñjwár+ní.

³⁸ Nioní rípi aga níp+món+ní, “Nene niperfnáraní, siní xwfa tño nñwearfnáraní, añfnajfraní, imfóraní, am+pi agwi ríná imónñfp+raní, am+pi rfwéná imónñf+ap+raní, añf píríyo dánf eñf eánñf imónñgfáyfraní,

³⁹ añfnajf tñj+míní imónñfp+raní, xwánajf tñj+míní imónñfp+raní, ai am+pi nñní Gor+xo imixñfyf wí dñj sípí o nene nání neaiarñfpí — Apí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñfpimi dání síwá neañfp+ríní. Apí wí pírí rakipaxí men+ní.” níp+món+ní.

9

“Gf Judayf obaxf Jisasomí rfwf umogfa enjagi nání gf dñj rfa nixear+ní.” urñf nán+ríní.

¹ Nioní Kiraiso tñní ikárññáoní enjagi nání agwi nioní sear+mfpí nepa sear+mfní. Gor+xoyá

kwíyípi neáiwapiyaríñipi nixidiríná dñí nīyaikirorí “Ayí ananíríani? Sípíríani?” nīyaiwirí píkínaríñápi nioní yapí mīseararíñagí nání sopíñí nīwaríni.

² “Gí Isíreríyí Jisasomí ríwí numero ‘Yeáyí neayimíxemeaníá nání urowárénapínó, ayí omaní.’ yaiwiaríñagíá nání íníná nioní dñí ríá nīxerí íkíníñí nuyimínírí erí niaríní.’ seararíñíni.

³ Goríxo Poroní siní Kiraiso tñí nawíní mikárínípa oenírí peá nínímorí emí nīmoaríñipi dání nioní gí nīríxímeáyí —Ayí gí áamá gwí axírí imónígíáyí nání raríñíni. Ayí Kiraisomí dñí wíkwíropírí nání arírá wipaxí enánáyí, “Xe peá onímoní.” nimónípaxíríní.

⁴ Ayí gí Isíreríyí nání raríñíni. Goríxo xegí piaxí mení wimíxíñíyíríní. Moseso tñí áamá dñí meaní e nemeríná Goríxoyá apákífkí inaríñipi síñwí winagíáyíríní. Goríxo “E nīseaiimíáríní.” réroaríñipi aríá wiagíáyíríní. Nwí ikaxí Moseso earípi meagíáyíríní. Omí yayí wianíro nání epaxí imóníñipi nání nījá imónígíáyíríní. Síimímaníyo dání Goríxo “E nīseaiimíáríní.” uríñíyíríní.

⁵ Xíáwo íríñí xámí imónígíáwa, ayí ayíyáríní. Ayíyá xiáwíyo dání yeáyí neayimíxemeaníá nání imóníño áamá imóníñíríní. Amípi nīyoní seáyí e wimóníño, ayí oríní. O Goríxo, aníñí íníná nene yayí umepaxí imóníñoríní. “E éwanígíní.” nimónaríní.

Ámá Goríxo íá yamíxaríñíyí nání uríñípi náníríní.

⁶ Gí Judayí nápi Jisasomi ríwí umogíá enagí aí “Xwiyíá Goríxo ayo ‘E niseaiimfáriní.’ uríñípi písfí weáriní.” rípaíxímaní. Ayí rípi nániríni. Negí aríto Jekopoyá íwiárfawéyí níní omí dání nemeága nuro nání Isíreríyí aiwí wí Goríxoyá mimóníñagíá nání níní nepa Isíreríyí ímónígíámaní.

⁷ Ebírfamoyá íwiárfawéyí níní ení xíoyá enagí aí níní Goríxoyá niaíwíníñí ímónígíámaní. Oweoi, eníná Goríxo Ebírfamomí re uríñínigíní, “Díxí ráríawé nepaxíñí ímónígíáyí segí niaíwí wamí dání maríái, Aisakomí dáníní nemeága upíríáriní.” uríñínigíní.

⁸ Ayí rípi nání seararíñíní. Goríxo niaíwí Ebírfamo emeaníyí níní nání “Ayí niaíwí nepaxíñí ímónígíáyírfáni?” míyaiwí sa niaíwí xíto Ebírfamomí símímaníyo dání xwiyíá uríñípimí dání emeaníyí nání “Ayí nepaxíñí ímónígíáyírfáni?” níyaiwirí ríñírfíní.

⁹ Ebírfamomí símímaníyo dání re uríñí enagí nání, “Xwiogwí wíomí rínáníñí ímónáná Seraí niaíwí wo ríxa xíríñáná ámí bímfáriní.” uríñí enagí nání raríñíní.

¹⁰ “Goríxo apíní ení enagí nání seararíñíní.” maríái, Rebekáí ámá ná woní, negí aríto Aisakoyá niaíwí ayáí agwí enáná enípimí dání ení axípi síwá réníñí neaiaríní. Ámá nepa xíoyá ímónígíáyí ámá eméanarígíápimí dání ímónarígíámaní.

¹¹ Niaíwí ayáí Iso tíní Jekopo tíní síní míxírí agwíyo neríná síní naní bí eri sípí bí eri mepa enáná Goríxo ámá xíto yaríñípi nání re

oyaiwípoyiniri, “O áamá nioniyá oimónípoyniri íá niyamixárirínáyí, wiwaniníyí wígfí naní epíríápirani, sípí epíríápirani, apí nání díní nímori íá yamixárinímani. Sa xewaníño e emfániri enwípeáragípi nání díní nímori á máyo íá yamixáriníriní.” Díní e oyaiwípoyiniri

12 Rebekaími re urinínigini, “Xiráo xogwáomi ínimi wurínínárini.” urinínigini.

13 Bikwíyo dání re rinínípi, “Goríxoní xogwáo Jekopo nání ninimóniri aí xiráo Iso nání mímónarini.” rinínípi nioní “Goríxo xío wimónarínípiní yárariníriní.” seararínápi tñni xixeni rinini.

14 Ayínání píoi raniréwini? “Goríxo á máyo íá niyamixáriríná enípi nípkwini meníriní.” raniréwini? Oweoi, wí e rípxí mimónini.

15 Ayí rípi nánirini. Moseso Goríxomi ríxíní uráná Bikwíyo niriniri eáninípa Goríxo re urinínigini, “Á má nioní wá owianímíniríná ananí wá wianímíni. Á má nioní ayá urímíxímíniríná ananí ayá urímíxímíni.”

16 Goríxo e uríní enagí nání ayí á má wígfí díní tñni “E oimónaneyi.” yaiwiarínagífa nání íá yamixáriníníyí imónarígífámani. E i oimónaneyiníro aníní miní yarínagífa nání íá yamixáriníníyí imónarígífámani. Sa Goríxo wá wianarínípimi dání íá yamixáriníníyí imónarígífáriní.

17 Bikwíyo dání Moseso tñíná Goríxo Isipíyí míxí ináyomi re uríní enagí nání nene ananí díní axípi mopaxíriní, “Nioní xopírará síápimi dání ení eániní nioniyá síjání piaumímí iniri

yoí nioniyá xwíá nírímíní yaní niwéa urí éwínigínírí nioniyá díní t́nń joxí mǐxí ináyí nimónírí meŋweaŋoxíríní.”

18 Goríxo e uríŋí eŋagí nání nene re nīyairane níjǎ́ imóníŋwíní, “Ámá ‘Wá owianímíní.’ wimóníŋíyo wá wianaríŋíríní. Ámá ‘Díní wakísí oinípoyínírí owimíxímíní.’ wimóníŋíyo díní wakísí inípírí nání wimíxaríŋíríní.” nīyairane níjǎ́ imóníŋwíní.

“ ‘Goríxo nípkwíní mīyaríníní.’ rǐpaxí mimóníní.” uríŋí náníríní.

19 Seyíné re nírípíráoí, “Joxí neararíŋípi nepa eŋánáyí, Goríxo pí nání ámá wigí sípí egǎ́pi nání síní ayairírí wiaríŋíríní? O ‘Ámá xe api api oimónípoyí.’ yaiwiáríŋípi ámá go pírfí urakípaxí imóníní? Oweoí, wí e mimóníŋagí nání raríŋwíní.” E níráná

20 re searímíní, “Seyíné pí ámáyíné nimónímáná Goríxomí xixewiámí wiaríŋoí? ‘Xwárǎ́ síxí xwíá t́nń imíxífwá imíxaríŋomí “Níwání imóníŋápi pí nání e nimíxííní?” uríníŋoí.’ rǐseaimónaríní?

21 ‘Xwárǎ́ síxí imíxaríŋo xwíá axí xéfpimí dání xwárǎ́ síxí wíxaú nimíxíríná wífwá ayí aiwá rǎ́ nání imíxírí wífwá ráf síxí yínínǎ́ nání imíxírí epaxí mimóníní.’ rǐseaimónaríní?” searímíní.

22 Goríxo “Ámá íwí egǎ́pi nání wikí nóníŋípi owíwapíyímíní.” wimónírí “Pírí umamómí nání gí eŋí eáníŋípi síwá owíwapíyímíní.” wimónírí nerí aí ámá xwárǎ́ síxí xwirǎ́ ikíxeníwínigínírí ipímoáríníŋíyíníŋí imónígǎ́yo apaxí mé pírfí

mumamá kiki fá nerí sa sñwí nìwìga warìḡagí nánì áamá go xixewiámí nìwirí “Joxí nìpìkwìní mìyarìḡnì.” urìpaxí imónìní?

²³ O áamá xwár fá sixí wá wianíimìḡnìrì ipìmoárìḡyíḡnìḡ ímónìḡ fáyo —Ayí enì seáyí e xíto imónìḡpì bì imónífrìxìḡnìrì enìná dánì ipìmoárìḡyíḡnì. Ayo wá wianaríná áamá nínì sñwí nìwìḡro re yaiwífrìxìḡnìrì, “Seáyí e Gorìxo imónìḡpì, ayí xegí bì imónìḡ apìrìani?” yaiwífrìxìḡnìrì wìḡyo apaxí mé pìrì mumamá kiki fá néra uḡrìḡnì.

²⁴ Áamá xwár fá sixí wá wianíimìḡnìrì ipìmoárìḡyíḡnìḡ imónìḡ fáyí, ayí nenìḡnì. Nionìyá oimónìpoyìḡnìrì wéyo fá neaumìḡḡenerì. Gí Judayí wienenì fá neaumìḡḡmani. Émá wíyo enì fá umìḡḡrìḡnì.

²⁵ Nionì “Gorìxo émáyí enì nionìyáyí oimónìpoyìḡnìrì wéyo fá umìḡḡrìḡnì.” seararìḡpì enìná xwìyí fá wí fá rókiamoagí Xoseao Bìkwìyo nìrìrì eanì rìpì tìḡnì xixenì rìḡnì, “Áamá Gorìxonìyá mimónìḡ fáyí nánì ‘Gí ámarìḡnì.’ rìrì áamá dìḡḡ sixí muyipa enáyí nánì ‘Gí dìḡḡ sixí uyìḡyíḡrìḡnì.’ rìrì emíḡrìḡnì.

²⁶ Anì nionì ‘Áamá nìḡyíḡnémani.’ urìḡpì nánì re rìpìrìḡrìḡnì, ‘Niaíwí Nwí fá dìḡḡ nìyìḡmìḡḡ tìḡoyáyíḡrìḡnì.’ rìpìrìḡrìḡnì.” Xoseao e nìrìrì eanìḡrìḡnì.

²⁷ Enìná wí fá rókiamoagí Aisaiaoyì rìḡḡḡ Isìrerìyíyá íwiáríawéyí nánì nìrìrìḡnà re rìḡḡrìḡnì, “Isìrerìyíyá íwiáríawéyí áamá obaxí inìkì rawìrawápami enìyí imónìḡpì imónìḡagí aiwì Gorìxo árìḡnìpìḡ yeáyí uyimìxemeaníḡrìḡnì.

28 Áminá Gorixo ‘Xwíá t́yo ηweagíáyo pírf umamóimigini.’ riniḡipi niyáriríná sini mé pírf umamoáriníá enagí nání rariniḡini.” Aisaiao e niriḡi eanḡirini.

29 “Gorixo xegí Judayo wá miwianipa nerínáyf, wí yeáyf uyimixemeanḡyf imónipaxí menini.” oyaiwípoyiniri nání Aisaiao ámi ripi eni riniḡirini, “Ámináo —O anḡinají t́ni simiḡf wínarigíorini. O Isirerene negí áma bi xe onweápoyniri siḡwí mīneanipa neri siḡwiriyf, áma anḡf Sodomiyf riniḡipimi ηweáyf t́ni Gomorayf riniḡipimi ηweáyf t́ni níní aníá imónagíapa nene eni imónaniri enwáriní.” niriḡi eanḡirini.

“Judayf xerwí xídarigíá enagí nání wé rónigíáyf mimónigíáriní.” uriniḡf nánirini.

30 Ayinání nene píof raniréwini? Sa ripi raníwini. Émayf wí “Gorixo áma nání ‘Gf wé rónigíáyirini.’ níráriríná ayf apimi dáni rárarinḡíraní?” niyaiwiro “Wé róniḡwáyf” oimónaneyiniro anḡf miní mepa nero aí api t́ni xixeni imónigíawixini. Wé róniḡf Gorixo áma Jisasomi dḡiḡf wíkwíroarinḡagíá niwiniḡíná rárarinḡipi api t́ni xixeni imónigíawixini.

31 E imóniḡagíá aí Isireriyf ḡwí ikaxí riniḡipimi niḡdḡiriniḡipimi dáni wé róniḡf oimónaneyiniro anḡf miní neróná wé róniḡf ḡwí ikaxí eániḡfyo riniḡipi t́ni xixeni mimónigíawixini.

32 Ayf pí nání api t́ni xixeni mimónigíawixini? Ayf Jisasomi dḡiḡf niwíkwíroriniḡipimi dáni oimónaneyiniro mé wigí dḡiḡf t́ni ḡwí ikaxí

ríninǵ rípimi nixǵdirane oimónaneyiníro yarínǵagfa nání wé róninǵ apí tǵnǵ xixeni mimónǵfawixinǵ. Ayǵ Jisasomǵ —Judayǵ Jisasomǵ nǵpǵkiro aǵ “Gorixomǵ xewaxomǵ wǵ pǵkipaxenemanǵ. Ayínánǵ o Gorixomǵ xewaxomanǵ.” rarǵǵá enǵǵí nánǵ o sǵǵá ámá níkirǵpeaánǵrǵ ná eánarǵǵóninǵ imóninǵorinǵ. Omǵ níkirǵpeaánǵro náninǵ eánǵǵfawixinǵ.

³³ Bǵkwǵyo dánǵ apí nánǵ xixeni re nǵrǵnǵrǵ eáninǵ, “Arǵá époyǵ. Gorixonǵ dǵwǵ Saionǵyǵ ríninǵǵpimi —Apǵ Jerusaremǵyo ríninǵ. Apimi ámá níkirǵpeaánǵrǵ ná eánǵro sǵmirǵrǵ wǵrǵ epǵrǵfa nánǵ sǵǵá wo e tǵnǵ. E nerǵ aǵ omǵ dǵǵǵ wǵkwǵróǵáyǵ xǵo rǵǵǵpǵ tǵnǵ xixeni wiinǵá enǵǵí nánǵ ayá wǵ epǵrǵfámanǵ.” Bǵkwǵyo dánǵ xixeni e nǵrǵnǵrǵ eáninǵ.

10

“Judayǵ náǵ Kiraisomǵ dǵǵǵ mǵwǵkwǵrogǵá enǵǵí nánǵ Gorixo yeáyǵ uyimǵxemeañǵmanǵ.” urǵǵ nánǵrǵnǵ.

¹ Gǵ nǵrǵxǵmeáyǵné, Gorixo gǵ Isǵrerǵyo yeáyǵ uyimǵxemeáwǵnǵǵinǵrǵ íkǵnǵǵ sǵpǵ niarǵǵǵ nánǵ omǵ rǵxǵǵ anǵǵ minǵ wurǵyarǵǵarǵnǵ.

² E nerǵ aǵ ayǵ yeáyǵ mǵyimǵxemeánǵǵoǵ. Nionǵ ayǵ yarǵǵáǵpǵ nánǵ pǵránǵǵ dǵǵǵ fá nǵxǵrǵrǵ nánǵ áwanǵ rarǵǵinǵ. Ayǵ Gorixomǵ oxǵdaneyiníro sǵmǵ nǵxeadǵpénǵro nero aǵ pǵránǵǵ dǵǵǵ neǵwǵpémáná mǵyarǵǵoǵ.

³ Ayǵ rǵpǵ nánǵ seararǵǵinǵ. Ayǵ “Ámá e yarǵǵáǵpimi dánǵ Gorixo ‘Wé rónǵǵáyǵnérǵnǵ.’ urarǵrǵǵrǵanǵ?” nǵyaiwirǵná xenǵwǵ

yaiwiarigfárini. Xenwí dñf re niyaiwiro, “Negf piránñf yarñwápimi dáni Gorixo ‘Wé rónigfáyfnérini.’ nearinfárini.” niyaiwiro apini nixfdiro nani Gorixomi yeáyf s+manwýónñf m+wurfnipa ero “Api neróná wé rónigfáyfné imóniprfárini.” ráriniñfpimi m+xfdi+pa ero egfá enagf nani seararñni.

⁴ Gf Judayf dñf re moarigfápi, “Nwf ikaxf riniñfpimi nixfdirñfyo dáni wé róniñwaéne imónanfwarini.” Dñf e moarigfápimi Kiraiso prf wiaíkimoñrini. E enf enagf nani omi dñf wikwfrófá gyf gyf nani Gorixo “Wé rónigfáyfrini.” rárinfárini.

⁵ Moseso áma wé rónigfá imóniprri nani ñwf ikaxf eánñfpimi xfdarigfáyf nani nriri rfwamñf neariná renñf rñfrini, “Áma wé rónigfá imóniprri nani ñwf ikaxf eánñf rpi nipiñf yarigfáyf xixeni e nerñfpimi dáni dñf niyimñf tgfá imóniprfárini.”

⁶ Wé rónñf áma ñwf ikaxf eánñfpimi xfdarigfápimi dáni imónñfpi nani Moseso e rñf enagf aiwi dñf wikwfrówápimi dáni “Áma wé rónigfáyfrini.” ráriniñene Kiraiso yeáyf neayimixemeanfa nani rixa ni+weapri nipémána ami wiáfn+meanf enagf nani Bikwfyo dáni nriniri eánñfpa re rarñwárini, “Re miyaiwinpani, ‘Anfnami nani gene peyanfwarani?’ miyaiwinpani. Ayf xwiyfá ‘Apimi dáni Gorixo ámayo yeáyf uyimixemeanfárini.’ riniñfpi arfá wianfwá nani Kiraisomi anfnami dáni gene ni+peyirane nipemeámi weapanfwá nani rarñni.

7 Ripi eni miyaiwinipani, ‘Siririkí síríwí mayí imóniñími nání gene weaníwáríani?’ miyaiwinipani. Ayí Kiraisomi amí dání gene niwepíñirane nipemeámi yapaníwá nání rariñini.”

8 Bikwíyo xwiyíá Gorixoyápi nání píoi riniñi? Ripi re riniñi, “Xwiyíá api ná jíamí mimónini. Anwi e segí símimañí tñí e imóniñagí nání api anani xwiyíá riro dñí moro epaxí imónini.” Bikwíyo e riniñi. Xwiyíá áamá Jisasomi dñí wíkwíróríxiniñi none wá rariñwápi nání rariñini.

9 Xwiyíá api, ayí ririñini. Ámáyné ayá mé Jisaso nání “Ámináorini.” niriñi woákíki eri “O Gorixoyá dñí tñi xwáripáyo dání wiápíñimeañirini.” niyaiwiri dñí wíkwírori nerínáyí, Gorixo yeáyí seayimixemeaníarini.

10 Ayí ririñi searariñini, “Gorixo áamá wo Jisasomi dñí wíkwíroaríñagí niwiniñiná ‘Wé róniñorini.’ rariñi mañíyo dání woákíki yariñagí niwiniñiná yeáyí uyimixemeari yariñirini.” searariñini.

11 Nioni searariñápi Jisaso nání Bikwíyo dání re niriñiri eániñipi tñi xixeni searariñini, “Áamá omi dñí niwíkwírorínáyí, xíto riniñipi tñi xixeni wiiníá enagí nání ayá wí winíña menini.” niriñiri eániñipi tñi xixeni rariñini.

12 Ayí ririñi naniñini. Áminá dñí niñeneni wíkwíroaríñwáo —O áamá arirá neaíwiniñiniñi yariñí wiarígtá niyoní wá bi onimiápi miwianí ayá wí wianariñorini. O ná woni enagí nání Judayo xegí bi wiiri émáyo xegí bi wiiri

yaríñímani.

13 Bìkwíyo re nírínirí eáníñf rípi “Giyf giyf Ámínáo yeáyf oniyimíxemeanírí yaríñf wíáyó yeáyf uyimíxemeanfárini.” nírínirí eáníñfpi nioní seararíñápi tñní xixení axfpi ríníñagí nání seararíñíni.

14 Ámá wo gí Judayf nání re níránáyf, “Kiraisomí dñf mîwîkwírogfá eñagí nání aríge nero yeáyf oneayimíxemeanírí yaríñf wípíráoi? O nání arfá mîwigfáyf eñagí nání aríge nero dñf wîkwíropíráoi? Ámá wo o nání wáf muríñf eñagí nání aríge nero arfá wípíráoi?”

15 Goríxo ámá wa wáf urípírfá nání murowáríñf eñagí nání aríge nero wáf urípíráoi?” Ámá wo Poroní raríñápi pírf nírakímínirí nání e níránáyf, re urímfíní, “Bìkwíyo dání ‘Ámá xwíyáf yayf winípaxf imóníñfpi wáf urímearígfáyf nurémearíná ayf awíaxírfíní.’ nírínirí eáníñagí nání wáf urípírfá nání Goríxo ríxa murowárípa reñínigíni?”

16 Wáf ourímépayínirí urowáríagí aí Judayf nñní xwíyáf yayf winípaxfpi píraníñf xixení arfá nîwíro mîxídigfawíxíni. Wfá rókiamoagf Aísaiao Bìkwíyo re nírírí eañfíní, ‘Ámínáoxíni, none áwanf uraríñwápi giyf arfá nîneairí dñf íkwíroaríñoi? Oweoi, wí e mîyaríñoi.’ Nírírí eañf apí nioní seararíñápi tñní xixení imóníñagí nání raríñíni.

17 Ayínání nene nífáf rípi imóníñwíni. Ámá xwíyáf Kiraiso nání arfá nîwiríñfyo dání dñf wîkwíroarígfárini. Ámá wí xwíyáf apí wáf

urariḡáþimi dání arfá wiarigfárini.” urimfini.

18 Ámá wo “Xwiyfá Kiraiso nání wáf rariḡáþi Judayf nepa arfá rfa wigfawixini?” niranáyf, re urimfini, “Aga rixa arfá wigfawixini. Bkwíyo dání re niriniri eánini, ‘Ámá xwfá riri nirimini ηweagfáyf wigf maḡf rixa arfá wigfawixini. Ámá aḡf nimini ηweagfáyf wigf xwiyfáþi rixa arfá wigfawixini.’ niriniri eánηḡaḡi nání ‘Judayf rixa arfá wigfawixini.’ rariḡini.” urimfini.

19 Ámi ámá wo “Xwiyfá wáf uragfáþi nání Judayf majfá imónagfárani?” niranáyf, re urimfini, “Oweoi, émáyf aí nijfá imónηánáyf, ‘Judayf nijfá mimónagfárini.’ ripaxf menini.” urimfini. Moseso Gorixo nání re niwuriyiri eaḡf eḡaḡi nání rariḡini, “Judayfné Gorixoní ámá xenwf wíyo píranηḡf meariḡaḡi siḡwf ninanirfná sipi diḡf wiaiwipfrfárini. Ámá seyfné ‘Majfá imóniḡfáyfrini.’ wiaiwiarigfáyo píranηḡf meariḡaḡi siḡwf ninanirfná wikf wónipfrfárini.” Moseso e niwuriyiri eaḡf eḡaḡi nání rariḡini.

20 Judayf “Gorixo émáyo marfái, nenení neamímininfárini.” yaiwiarηḡaḡa aí wfá rókiamoaḡf Aisaiao eni xwiyfá Gorixo nání niwuriyirfná ayá igiḡf mé nerí re niwuriyiri eaḡfrini, “Ámá omi ge dání winimeaniréwiniri miyarigfáyf Gorixoní rixa siḡwf nanimeagfáyfrini. Ámá Gorixoní nání yariḡf miwipa egfáyo niwanηḡoni xámi piaumímf winiḡárini.” Émáyf nání Aisaiao e niri rífwamηḡf nearí aiwi

21 ḡf Isireriyf nání Gorixo riḡf ríþi rífwamηḡf

eanjírini, “Ayí Gorixoni tíámini obípoyiniri aninjí miní wé awiá n>wiaxídiríná ná mé áamá manj n>wiaíkiri ríwí síwíá yiri yarigíáyo wé awiá wiaxídirínini.” níriri eanjírini.

11

“Isireriyí áríní bimí Gorixo wá wianar-injipi wímeaarini.” urinjí nánirini.

¹ Ayínáni “Gorixo xegí Isireriyó rixa aninjini ríwí umonjírini.” rimíniréini? Oweoi, wí e rípací menini. Nioní ení Isireriyí wonirini. Ebiríamoyá íwiaríawéyí wonirini. Síyikí Bejímáno tñní imóninjá wonirini. Nioní e imóninjáoni aí Gorixo wí ríwí minímonj enagí nání “ ‘Isirerí niyoní rixa aninjini ríwí umonjírini.’ rípací menini.” seararinjini.

² O xegí ámáyo —Ayí amípí siní mimóninjána íá yiyamíximí enjírini. Ayo wí ríwí umonjímanti. Wíá rókiamoagí Irajao nání Bíkwiyo nírini eáninjipi siní majíá rimóninjoi? O Gorixo ayo ení xixe ríwí umówiniginiri xegí Isireriyí nání aninjúmí ikaxí nuriríná re urinjínigini,

³ “Ámínáoxini, dixí wíá rókiamoarigíáwami nowamini píkiro joxí nání rídiyowá epíríá nání íráf oninjíyí pípínamí ero éfá enagí nání joxí dijí ríkwíronjá yoparoní nweanjiní. Nioní ení nípíkianiro nání rixa píá niarinjoi.” uríagi aí

⁴ Gorixo píoi urinjínigini? “Joxini maríái, áamá nñní nioniyá imóninjíyí 7,000 imónini. Ayí wayá njwíá xopaikígí imóninjí Bíaríyí ríninjípimi xóminjí niyíkwiro yayí mumearigíáyírini.” urinjínigini.

⁵ Ayínání eníná e imóniñípa agwi ríná ení axípi áríní wí Goríxo xegí wá wianaríñípi tñí xixeni neríná íá neayamíxíñí áríní wiene ñweañwíni.

⁶ Goríxo ámáyo íá nuyamíxíriná xegí wá nñwianíñípi dání íá uyamíxíñí enagí nání “Ámaéne naní bí yaríñagwi nñeaníñí nání íá neayamíxíñíni.” yaiwipaxí meníni. Áma naní yaríñagí nání íá nuyamíxíñí síñwiríyí, wá wianaríñípi mimóní, mimóní wá wianaríñípi imóníminíñí eníñíni.

⁷ Ayínání píoi rípañíni? Isireríyí wé róníñí api oimónaneyíñíro aníñí miní yaríñípi mimónípa egí aiwí ámá Goríxo xegí dñí tñí íá uyamíxíñíyíñí xixeni imóníñíni. Wíñíyí Goríxoyá dñíyo dání wigí dñí ríxa wakísí iníñíni.

⁸ Nioní seararíñípi tñí xixeni Bíkwíyo dání re nñíñí eáníñípa, “Ayí dñí píraníñí nímoro ‘Goríxo api neaíwapíyíminíñí ríá yaríñí?’ mñyaiwí éñíñíñí káká síñwí aníñí aríkwíkwí aríá wirí dñí xaxá merí epíñí wimíxíñí enagí nání api e néra nñbásáná agwi ríná ení síñí yaríñí.” Bíkwíyo dání e nñíñí eáníñípa agwi ríná xixeni dñí wakísí inaríñíni.

⁹ Depito ení re ríñíñí, “Ayí ‘Nñwayíróñíñí ñweañwíni.’ nñyaiwíro maiwí ñweañáná aiwá yayí yaníro nání nímíñíro naríñípi dñí Goríxoxíñí tñí xe sípogwíñí imóníñí mñréníñí imóníñí éwíñíñí. Xe níñíñípeáníñí ná eánaríñíñí imóníñí ríá meañíñíñí imóníñí éwíñíñíni.

¹⁰ Goríxoxí yaríñípi nání síñwí anopasíñíñí

nánì joxiyá dìḡ t́nì sḡwí xe śá uyinrì joxì yarìḡpì nánì majf́á nero ikárinarìḡf́ápì xe anìḡf́ aiwá f́á xwénìḡf́ nìmearf́kwínìmì emero éf́rìxìnì.” Depito e rìḡf́pa ḡf́ Judayf́ nápì xixenì apì nero dìḡf́ wakìsì inarìḡoi.

“Judayf́ manf́ wiaíkìḡf́á eḡaḡì nánì Gorìxo émáyf́né yeáyf́ seayimìxemeaarìnì.” urìḡf́ nánìrìnì.

¹¹ Ayìnánì áamá wo yarìḡf́ re níánáyf́, “Judayf́ Jisasomì dìḡf́ mìwìkwíropa nero níkrìpeaánìrì ná neánìrìḡf́ neróná anìḡf́ axf́pì e imónárf́wanìḡf́nìrì eḡf́áranì?” Yarìḡf́ e níánáyf́, re urìmíḡf́nì, “Aga oweoi, ayf́ wiaíkìḡf́á eḡaḡì nánì Gorìxo émáyo yeáyf́ uyimìxemeaarìnì. Judayf́ o émáyo nanf́ wiiarìḡaḡì sḡwí nìwìnróná sḡpì dìḡf́ nìwìaiwiro Jisasomì dìḡf́ owìkwírópoyìnìrì nánì e yarìnì.” urìmíḡf́nì.

¹² Ayf́ manf́ wiaíkìḡf́á eḡaḡì nánì agwì ríná Gorìxo áamá xwíá t́yo ḡweaḡf́á wínìyo nanf́ ayá wí nìwiirì aiwì Judayf́ Gorìxo f́á uyamìxìḡf́ ńnì rìxa Jisasomì dìḡf́ nìwìkwírorìḡf́, émáyo enì nanf́ xwapf́ ayá wí wiinf́árìnì. Judayf́ níkrìpeaánìrì ná eánìḡf́á eḡaḡì nánì Gorìxo émáyo nanf́ ayá wí nìwiirì aiwì Isìrerì Gorìxo f́á uyamìxìḡf́yf́ ńnì Jisasomì dìḡf́ nìwìkwírorìḡf́, émáyo nìwiirìná xámì nanf́ wiinḡf́pa mé ámì seáyf́ e imónìḡf́pì wiinf́árìnì.

¹³⁻¹⁴ Agwì Romìyo ḡweaḡf́á émáyf́né xwìyf́á bì osearìmìnì. Gorìxo émáyo wáf́ ourìnìrì nìrowárenapìḡonì eḡaḡì nánì nionì e nerf́ná rìpì enì yarìḡárìnì. ḡf́ áamá ḡwí axf́rì imónìḡf́áyf́ “Gorìxo émáyo nanf́ ŕá wiiarìnì?”

n̄iyaiwiro sipí d̄iñf̄ wiaiwiarigf̄apimi dáni wierf̄kiemeáim̄iḡin̄iri x̄o ém̄ayo our̄in̄ri n̄irowár̄enap̄iñf̄pi yar̄iñár̄ini. E ner̄fná “Gor̄ixo e éw̄in̄iḡin̄iri n̄irowár̄enap̄iñf̄pi seáȳi e imón̄iñf̄pir̄f̄ani?” n̄iyaiwiri yayf̄ t̄ni néra war̄iñár̄ini.

15 Ayf̄ r̄ipi searar̄iñini, “Gor̄ixo Is̄irer̄iyo r̄f̄w̄f̄ umon̄f̄pimi dáni ám̄a xw̄f̄a t̄yo ñweagf̄a w̄in̄iyf̄ t̄ni x̄o naw̄ini piyf̄a w̄r̄in̄igf̄áyf̄ imón̄iñagf̄a n̄ani Is̄irer̄iyo ám̄i num̄im̄in̄r̄fná ayf̄ r̄ixa xw̄ar̄fp̄ayo dáni wiápn̄imeáf̄áyf̄n̄iñf̄ imón̄ip̄r̄f̄ar̄ini.

16 Bisf̄kerf̄a iwamf̄o nim̄ix̄r̄fná x̄am̄i b̄i on̄imiápi n̄ixer̄i ‘R̄ipi, ayf̄ Gor̄ixo n̄an̄ip̄r̄ini.’ n̄iyaiwiri táná n̄ap̄i n̄ip̄ini Gor̄ixoyán̄iñf̄ imón̄ar̄iñf̄pa Judayf̄ f̄wiár̄awéwa Gor̄ixoyá imón̄igf̄a en̄aḡi n̄ani r̄f̄w̄f̄yo imón̄igf̄áyf̄ eni ax̄f̄pi oyá imón̄ip̄r̄f̄ar̄ini. Íkf̄a pip̄iñf̄ w̄ir̄i ‘Gor̄ixo n̄an̄ir̄ir̄ini.’ n̄iyaiwiri n̄tir̄fnáyf̄, reñf̄ eni oyá imón̄iñf̄pa Judayf̄yá xiáwo ír̄iñȳf̄ Gor̄ixoyá imón̄igf̄a en̄aḡi n̄ani r̄f̄w̄f̄yo imón̄igf̄áyf̄ eni ax̄f̄pi oyá imón̄ip̄r̄f̄ar̄ini.” searar̄iñini.

17 E ner̄i aí ewayf̄ xw̄iyf̄a r̄ipi osear̄im̄ini, “Gor̄ixo xegf̄ Judayo r̄f̄w̄f̄ numor̄fná íkf̄a orip̄f̄ reñf̄n̄iñf̄ b̄i nóreari ém̄áyfné —Seyfné reñf̄ orip̄f̄ ám̄a iw̄f̄a urar̄igf̄a mar̄f̄ai, orip̄f̄ xegf̄pi yapar̄iñf̄pimi dán̄in̄iñf̄ reñf̄ eán̄igf̄áyfnér̄ini. Seyfné Gor̄ixo n̄imeari w̄in̄iyf̄ reñf̄ eán̄igf̄e sean̄w̄ir̄ar̄f̄f̄ en̄aḡi n̄ani seyfné orip̄f̄ pip̄iñf̄pimi dáni iniigf̄ n̄in̄r̄fná Judayf̄yá xiáwo ír̄iñȳo Gor̄ixo nan̄f̄ w̄iiḡf̄pimi dáni iniiḡn̄iñf̄ n̄in̄ri reñf̄ w̄in̄iyf̄ t̄ni p̄ir̄an̄iñf̄ reñf̄ onar̄igf̄ar̄ini.

18 E nerî aiwî Judayo Gorîxo rîwî numorîná reñîniñî óreanîyî nânî wárixayîné mimónîpa époyî. Wárixane oimónaneyînrónáyî, xámî píranîñî dîñî niyaikirorî re mófrîxîni, ‘Rejene pípiñî nânî iniîgî ímixarîñwámanî. Pípiñîyî — Ayî Judayîyá xiáwo írîñîyîrîni. Ayî nene nânî iniîgî ímixarîñîrîni.’ mófrîxîni.” osearîmîni.

19 Émá Jisasomî dîñî wîkwîroarîgîáyîné re nîránáyî, “Nene neañwirárîmîniñî nânî ayo óreanîrîni.” nîránáyî,

20 re searîmîni, “Seyîné ananî rarîñoi. Ayî Jisasomî dîñî mîwîkwîroarîñagîa nânî óreanîrîni. E nerî aí seyîné enî píyo dánî marîái, sa dîñî wîkwîroarîgîápimi dánî óreaé seanwirárîñîyîné imónîgîáyîné enagî nânî wá mimónîpa ero wáyî ero éfrîxîni.” searîmîni.

21 Gorîxo “Reñî íkîá bimi dánî nórearî ñwirárîñî marîái, íkîá ná apámî dánî eánîñîpî xe oeánîni.” mîyaiwî óreanî enagî nânî émáyîné enî “Xe oeánîni.” mîyaiwî axîpî neaóreanîgîniñî “Wáyî éfrîxîni.” searîñîni.

22 Ayînanî Gorîxo ámáyo wá nîwianîrîná wirî wikî tîni nîwirîná wirî yarîñîpî nânî dîñî mófrîxîni. Jisasomî dîñî mîwîkwîropa nerîñîpimi dánî nikîrîpeaánîrî nánîñî eánîgîáyo Gorîxo wikî tîni nîwirî aiwî émáyîné wá seawianarîni. Seyîné dîñî wîkwîroarîgîápimi dánî anîñî wá seawianîpaxî imónîñánáyî, ayî ananî wá nîseawiaga unfárîni. E mepa nerînáyî, seyîné enî seawákwîmo nányî.

23 Reñî óreamonîniñî imónîgîáyî enî dîñî mîwîkwîró yarîgîápî rîxa emî nîmoro dîñî

wikwíróánáyí, Goríxo wigí órean̄e dání ámi
 ηwirárínfáríní. Goríxo ananí ámi ηwirárípaxí
 enagí nání rarín̄íní.

24 Émáýné Goríxo íkíá oripí xegípi
 yaparín̄ínami dání nóreari áamá aiwá omín̄í
 neríná mepa yarígíápa nerí ámáýanamí
 sean̄wirárín̄í enagí nání xegí anamí dání
 órean̄ípi an̄ípaxí ámi wigí axínami ηwirárípaxí
 imón̄íagí nání seararín̄íní.

*“Goríxo ámi Isíreríyo yeáyí
 uyimíxemeanfáríní.” urín̄í nániríní.*

25 Gí níríxímeáyíné, seyíné “Nene d̄ín̄í émí
 saímí mon̄waéneríní.” n̄iyaiwiníro “Goríxo
 xegí Judayo an̄ín̄íní emí mon̄íríní.” yai-
 wipíríxín̄írí xwíyíá yumíí imón̄íjí r̄ipi nání
 majíá oimón̄ípoyn̄írí mínimón̄aríní. Xwíyíá
 yumíí imón̄íjípi, ayí r̄ipíríní. Émá Goríxo
 íá uyamíxín̄íyí n̄íní xío t̄ámíní b̄ipíríe nání
 Isíreríyí n̄ápi d̄ín̄í wakísí niga upíríáríní.

26 E néra numáná enáná Goríxo Isírerí n̄iyoní
 yeáyí uyimíxemeanfáríní. Nioní seararín̄ápi
 B̄ikwíyo dání xwíyíá n̄írín̄írí eán̄ín̄í r̄ipiaú
 sopín̄í n̄íwaríní, “Éf neamín̄ín̄ío d̄íwí Saioní
 —D̄íwí Saioníyí r̄ín̄ín̄ípi Judayíyá an̄í e nání
 r̄ín̄ín̄ípiríní. Éf neamín̄ín̄ío d̄íwí Saioní
 ηwean̄waéneyáo nimón̄írí Jekopoyá íwiárfawene
 uyínií yarín̄wápi emí neawiaíkímonfáríní.”
 n̄írín̄írí eán̄írí

27 ámi wí e “Goríxoní wigí íwí egíápi
 yokwarímí n̄íwiiríná ‘R̄ipi n̄íwiimfáríní.’”

réroárimíini.” niriñiri eániñi enjíaú nioni searariñapi tñi xixenirini.

28 Judayí xwiyá yayí neainipaxí imóniñipi ríwí numero nání Gorixomi símí tñi wiarigáyí imóniñagá nání Gorixo émayíné nanj seaiarini. E nerí aí Gorixo wigí xiáwo írinyo ía uyamixinj enagí nání xfoya ñinj sixí uyinyí imóniño.

29 Gorixo wá niwianiríná anipá niwiri nioniyá oimónipoyiniri wéyo ía numiriríná ámi yarápmíto miwiarino enagí nání rarini.

30 Émayíné eníná Gorixomi wiaíkiagá aiwi agwi ríná Judayí xaminyí wiaikiarñagá nání Gorixo seyíné ayá searimixarini.

31 Judayí Gorixo émayíné ayá searimixarñagí niwiniñíná sipí ñinj niseaiawiri ámi xfo tñamini kinimónaná xaminyo eni ayá urimixinífa nání émayíné wiaíkiagápa ayí eni axípi nero xíomi wiaikiarino.

32 Gorixo áma niyoni Judayorani, émayorani, ayá urimiximiginiri “Áma nini gí nanj niwiaikiarigáyirini.” nírariñi gwíñinj yarinirini.

“Gorixo ñinj émí saímí mori nijá imóniri enjipi aga seáyí e imóniñagí nání nioni mñj sñj weánpaxirini. Nene ámaéne ñinj o “E éimiginí.” niyaiwiri monipi nání aninj miní yarinj niga nurane aí “E rífa moni?” yaiwipaxene menini. Nene ñinj o nimori yarinjipi nání aninj miní

33 Gorixo ñinj émí saímí mori nijá imóniri enjipi aga seáyí e imóniñagí nání nioni mñj sñj weánpaxirini. Nene ámaéne ñinj o “E éimiginí.” niyaiwiri monipi nání aninj miní yarinj niga nurane aí “E rífa moni?” yaiwipaxene menini. Nene ñinj o nimori yarinjipi nání aninj miní

“Arige nímorí rífa yaríní?” nìyaiwirane aí míkípi nání xixení díní mopaxene meníní.

³⁴ Nioní seararínápi Bìkwíyo dání re níríní eánínípi t́níní xixeníríní, “Ámináo díní moarínípi nání áamá wí nífá rimóníní? Oweoi. Omí áamá wí píráníní díní ureñwípegíáraní? Oweoi.

³⁵ Áamá gíyí wíníyí xámi wíápi nání xífo wipaxí imóníní? Oweoi.” níríní eánínípi nioní seararínápi t́níní xixení imóníní.

³⁶ Amípi níní oyá díní t́níní imóníní xegí imónínípa oyá díní t́níní síní imóníní o náníní imóníní enagi nání raríní. Nene íníná omí seáyí e numéra úwanígíní. “E éwanígíní.” nimónaríní.

12

*“Rídiyowá Goríxo wimónarínípi íníwanígíní.”
uríní náníní.*

¹ Ayínání gí níríxímeáyíné, Goríxo wá neawianayarínagí nání ení rírémíxí bí osearímíní. Nañwí noní Goríxo nání rídiyowá yárarígípa sewaníníyíné ení o nání rídiyowá síní síyikwí míníní xífo wimónarínípiíní oimónaneyíníroná “Negí díníyo oxídínaneyí.” míyaiwí “Oyá díníyoní oxídaneyí.” nìyaiwíro xamíníyíné míní winíírixíní. E neróná Goríxomí yayí umeaníro nání epaxípi t́níní xixení yaríní.

² Goríxomí míxídarígíáyí yarígípa axípi mé “E éríxíní.” wimónarínípi nání nífá imónínípi nání segí díní xámi moagípi xe síní bí oneaimíxíní síníwí winíírixíní. Xe díní síní bí oneaimíxínírná xífo wimónarínípi —Apí

awiaxí imónirí oyá sñwíyo dání apáni imónirí wé róniñí imónirí enjírini. Apí nání ananí nijfá imónipaxírini.

³ Nioni Gorixo wá niniwianirí niñpimi dání niyínéní woxini woxini rípi osearimni, “ ‘E imóniñáonirfani?’ niyaiwiniríná dixí imóniñpí nání nímúrorí ‘Seáyí e imóniñáonirfani?’ miyaiwinipani. ‘E imóniñáonirfani?’ niyaiwiniríná diñfí wíkwíroarigíá woxini woxini Gorixo e epaxo e epaxo oimónirí simixiñpí nání diñfí nímorí dixí nepa imóniñpí tñni xixeni ‘E imóniñáonirfani?’ yaiwiniríni.” osearimni.

⁴ Negí wará ná wirími dání wéraní, síkwíraní, bí bí inñwini. Bí bí inñwápi tñni axípiñi yarñwámaní. Xixegíni yarñwáriní.

⁵ E imóniñpa axípi Kiraiso tñni ikárinñwaéne ení re imóniñwini. Obaxene aiwi omí diñfí wíkwíroarñagwi nání nineneni axípi wará ná bimí dání síkwí wé ayf imóniñpániñfí nimónirí íkwíronñwini.

⁶ Nineneni wá neawianñpí tñni xixeni nñeaiiríná xixegíni e epaxí e epaxí oimónipoyinirí neaimixiñfí enagí nání xixegíni epaxí imóniñwápi tñni xixeni oyaneyí. Gorixo xwiyfá xíoyápi wíá urókiamófrixinirí neaimixánáyí, negí diñfí wíkwíroarñwápi tñni xixeni e éwanigíni.

⁷ Negí wíniyo arírá wífrixinirí neaimixánáraní, wíniyo wíwapíyífrixinirí neaimixánáraní,

⁸ enjí ríremixí wífrixinirí neaimixánáraní,

xixeni e éwanigini. Negí wíniyo negí amipí nínowiyá inífríxiniri neaimixánáyí, sipíí míví éwanigini. Negí wíniyo oumenweápoyniri neaimixánáyí símí níxeadípenirane éwanigini. Negí wíniyo wá wianífríxiniri neaimixánáyí, kipíñí míyí yáyí tñí éwanigini.

“Kiraiso tñi ikárinigítáyíné api api néra úfríxini.” uríñí nánirini.

⁹ Segí wíniyo dñí sipí níwiríná mimóní mívíwapíyipa éfríxini. Sipí imóníñípi ríwíminí nímamori naní imóníñípi íá xirífríxini.

¹⁰ Xexíxexirímeáyí ayá rírímíxí níniro píraníñí menarigítápa inífríxini. Negí wíniyo wéyo umeaneyíniro símí xeadípenífríxini.

¹¹ Ríwí síwíá míyí nífríkwíniri éfríxini. Ámináomi níxídiróná xíoyá kwíyípi e nífríxini seaimixaríñípimi síñwíráníñí wíaxídífríxini.

¹² Ámináo seainíapi nání dñí ikwímoarigítápimi dání dñí níá seainíwinigini. Xeaníñí seaímeááná xwámámí wífríxini. Íníná Goríxomi ríxíñí urayífríxini.

¹³ Ámá Goríxoyá imónigítáyí wí díwí ikeamónaríñagíta níwiniríná segí bí miní wífríxini. Ámá aní mídání wí seaímeááná segí aníyo nání nípemeámí úfríxini.

¹⁴ Ámá rímewá seaiarigítáyo Goríxo naní wíwinigini ríxíñí urífríxini. Ayo uramíxíwinigini ríxíñí murí naní imíxíwinigini ríxíñí urífríxini.

15 Ámá yayí yariṅagá niwiniṛóná ayí t́nì nawínì yayí ero ṅwí eeariṅagá niwiniṛóná ayí t́nì nawínì ṅwí earo éfrixini.

16 Segí winiyo nání “Wíto sipíorini. Wíto naṅorini.” miyaiwipani. Ná binì axípinì mófrixini. “Seáyí e imóniṅwaénerfani?” miyaiwinipa nero ámá yunigáayí t́nì ananì gwiaumí niniro eméfrixini. “Nene diṅf émf saímí moṅwaénerfani?” miyaiwinipa éfrixini.

17 Sipí seaikáraná seyíné enì xixe sipí miwikáripáni. Ámá ńnì “Apí neríná xixeni ría yarini?” yaiwiarigáapí nání diṅf nimoro éfrixini.

18 Diṅf mi xíminì nikwímorì mepa éfrixini. Ananì nepaxí enánáyí, ámá ńnì t́nì piyá niwíriniro ṅweáfrixini.

19 Gí diṅf sixí seayináyíné, rikikírío seaikáráyo seyíné enì “Pírí oumamoaneyí.” niyaiwiro mé Goríxo wikí ría ápiáwiniṅf wóniṅpí xe ayo wímeáwiniḡinirì siṅwí winífrixini. Bikwíyo dání ripí niriṅrì eániṅagí nání searariṅni, “ ‘Rikikírío yariḡáapí nání ‘Goríxonì pírí umamómigini.’” nimónarini. Rikikírío seaikáráayíné maríái, niwaninonì pírí numamorì riniṅf wimíarini.’ Ámináo e riṅfriṅni.” Bikwíyo dání e niriṅrì eániṅagí nání “Sewaniníyíné ‘Pírí oumamoaneyí.’ niyaiwiro xixe miwipa éfrixini.” searariṅni.

20 E mepa nero Bikwíyo dání re niriṅrì eániṅpa éfrixini, “Joxí t́nì símí t́nì inariḡáayí agwí wariṅagí niwiniṛíná aiwá minì wiríni. Gwínf yeáyí wariṅagí niwiniṛíná iniḡf ni-

wirî wirîni. E niwirîná wigî sipî seaiarîgîápi nánî ayá wimorîni.” Bikwîyo dánî e nirîni eániñpa éfrîxîni.

²¹ Rîkîkîrîó seaikárîáyo xîxe sipî niwirónáyî, ayî seyîné xopîrârîniñî seaiarîñoi. Sewaniñyîné pîrî oumamoaneyîniñî nerónáyî, sewaniñyîné samîñîniñî imîxînarîñoi. Seyîné e mepa nero nañîni niwirónáyî, xopîrârîniñî wiarîñoi. Ayînáni sa apîni éfrîxîni.

13

“Gapîmanîyo simañwîyónîñî yeáyî wurîniñwanîgîni.” urîñî nánîniñî.

¹ Ámá ayî ayî gapîmanîyo simañwîyónîñî yeáyî wurîniñîniñî. Gapîmanî wî nimónîróná wigî diñîyo dánî imónarîgîámani. Gorîxoyá diñîyo dánî imónarîgîárîni. O xe oimónîpoyîniñî siñwî wînarîñyîniñî gapîmanîyî imónarîgîá enagî nánî rariñîni.

² Ayînáni gapîmanîyo ámá giyî wiaîkianîro nerînáyî, ayî Gorîxo “E oimónîpoyî.” yaiwiñîpî enî pîrî rakianîro yariñoi. Ámá e éfáyî rîá meaárînanîro yariñoi.

³ Ayî rîpî nánî searîniñî. Gorîxo gapîmanî nimónîro seameñweagîáyî nañî yariñîyo enî ófî wimîxîrîxîniñî wimîxîñîmani. Sipî yariñîyo enî ófî wimîxîrîxîniñî wimîxîñîniñî. “Neameñweagîáyî nánî wáyî mepa oemîni.” niñseaimónîrînáyî, nañîni erîniñî. E yariñagîfa siñwî niñseanîrînáyî, yayî seamepîrîárîni.

⁴ Seameñweagîáyî Gorîxo seyîné nañî seaiñîrîxîniñî wimîxîñî enagî nánî searîniñî.

E neri aiwi seyíné sipí nerínáyí, ení óf eríní. Gapímaníyí kikiíá éwaniginiri iwaní íá rixirínoí? Oweoi, Goríxo sipí néra warígfáyí re oyaiwípoyíniri, “O nene nání wikí wóninagí nání gapímaníyí pírf e ría neamamoarínoí?” oyaiwípoyíniri seamenweagíáyí sipí yarígfáyo pírf umamófríxiniri wimíxíñf enagí nání seararíñí.

⁵ Ayínáni nene ayo símanwíyóniní yeáyí wuríníwaniginí. “Pírf míneamamopa epírfá nánini símanwíyóniní yeáyí wuríníwaniginí.” maríái, “Nene woní woní negí yaríñwápi nání niyaiwinírná ‘Ayo símanwíyóniní níwurínírná, apáni yaríñwini.’ yaiwianíwá nání ení símanwíyóniní yeáyí wuríníwaniginí.” seararíñí.

⁶ “Apáni ría yaríñwini?” yaiwianíwá nání ení gapímaníyo nígwí takisí nání mìní wiaríñwáriní. Goríxo neamenweáfríxiniri wimíxíñowa pírániní neamenweaaníro nání aniní mìní yaríñagí nání seararíñí.

⁷ Seamenweagíá gíyo pí pí mìní wipaxí imóninípi anani mìní wífríxiní. Takisí nání pí pí nígwí wipírfá nání imónigíáyo sa anani mìní wífríxiní. Símanwíyóniní yeáyí wurínípírfá nání imónigíáyo e wurínífríxiní. Wé íkwianwíyo umepírfá nání imónigíáyo e uméfríxiní.

“Wíníyo díní sipí níwiríná ñwí ikaxí ríninípi tíní xixení yarínoí.” uríní nániríní.

⁸ Seyíné íwí éfápimi dání “Nígwí neaiapei.” searípaxíyíné mimónípa éfríxiní. Api mimóní “Díní sipí neaií.” searípaxípiní imónífríxiní. Pí

nánî maríái, áamá wo wíyo dîŋfî sipí nîwiríná ŋwí ikaxí eánîŋpî tîní xixeni yarîŋfî eŋagi nánî rarîŋîní.

⁹ Bîkwíyo dání rîpî rîpî rîŋîŋfîyí, “Meánîgíáyíné wí tîní íwí minîpanî. Nîwiápîŋîmearî áamá mîpîkipanî. íwí mîmeapanî. Amîpî wayá nánî sîŋwí íwí mîwîŋîpanî.” apî apî rîŋîŋfîyí tîní sekaxí ámî bî enî rîŋîŋfî eŋánáyí, nîŋî nawínî nîkwieroríná sekaxí ná bimîŋî, Jisaso “Jîwanîŋoxî nánî dîŋfî sipí inarîŋîpa áamá wíyo nánî dîŋfî sipí wîrîxîŋî.” rîŋîŋfîmî íkwîkwîrî inîŋagi nánî seararîŋîní.

¹⁰ Áamá wo womî nepa dîŋfî sipí nîwiríná sipí bî wiarîŋîmanî. Ayîŋánî “Áamá wigí wîŋîyo dîŋfî sipí nîwirínáyí, ŋwí ikaxí rîŋîŋfîyí tîní xixeni yarîŋoî.” seararîŋîní.

“Jisaso weapîŋfîyî aŋwî e eŋagi nánî pîránîŋfî éwanîgîŋî.” urîŋfî nánîŋî.

¹¹ Rîpî enî osearîmîŋî. Agwî ríná nene ŋweanwáíná nánî seyíné nîjîá imónîŋoî. Sîá Kiraiso nîweapîrî yeáyí neayimîxemeanfîyî nene dîŋfî iwamíó wîkwîróáná ná jîfamî imónîŋîpa sîŋî e mimónîŋagi nánî sá wegíáyíné wiápîŋîmeapaxíná rîxa rínarîŋî.

¹² Sîá nîyîga núŋsáná rîxa wíá nókîa warîŋîpa sîá nene xwíá tíyo ŋweanwá nánî imónîŋfîyí rîxa nóra warîŋî. Kiraiso weapîŋfî nánî aŋwî e imónîŋagi nánî áamá aikí nîrîrîrî tarîgíápa amîpî sipí árîwîyíná yarîgíápî pîŋî wiárîrane áamá mîxí nánî ikînarîgíápa amîpî nanî ikwáwîyíná yarîgíápî íá xîrîrane oyaneyî.

13 Ámá ikwáwiyíná pírániŋf yarígfápa neranéná papíkf erane uyíniŋf erane mepa éwanígini. Ámá wí tñi fwf inirane iyf ede dáni onarígápi monipa éwanígini. Xeaniŋf rinimerane sipí diŋf yaiwinirane mepa éwanígini.

14 E mepa nerane negf Áminá Jisasi Kiraiso wimónariŋpi aikfniŋf niyínirane fwf nání feapá neainariŋpi yani nání wí diŋf mímopa éwanígini.

14

“Séríxímeáyo xwiyfá numeariro ‘Sipí yaríŋoi.’ murípani.” uríŋf nánirini.

1 Ámá Jisasomi diŋf niwíkwíroríná wigf diŋf samíŋf niwero ududf niwiníro “Apf nerínáyf, Goríxo negf yaríŋwápi nání yayf eniríeníŋoi?” yaiwinarígfáyo seyíné anani umímínipoyf. Ayf tñi xwiyfá xímíximf iníprí nání umímíniprí nání mísearariŋini. Naŋfni nero umímíniprí nání searariŋini.

2 Ámá Jisasomi diŋf niwíkwíroríná wigf diŋf ení neáníro wí ududf míwinípa nero “Apf nerínáyf, Goríxoyá síŋwíyo dáni anani yaríŋwini.” yaiwinarígfáyf pí pí reaxf winíŋpi anani narígfárini. Ámá Jisasomi diŋf niwíkwíroríná wigf diŋf samíŋf wearígfáyf naŋwf míní aiwání narígfárini.

3 Ámá “Pí pí reaxf winíŋpi anani nípaxírini.” niyaiwiro narígfáyf ámá “Naŋwf nínípaxímani.” niyaiwiro mínarígfáyo peayf míwianípa oépoyf. Ámá naŋwf mínarígfáyf ení pí pí reaxf winíŋpi

anani narigfáyo xwiyfá numeariro “Nipikwini m+yariηoi.” muripa oépoi. Ayo Gorixo rixa umím+iniηf enagi nán+ rariηini.

⁴ Pí pí anani narigfáyo xwiyfá numeariro “Nipikwini m+yariηoi.” urarigfá giyfné áma woyá xináiwán+ηf nimón+ro om+ηf wiiarigfáyo xwiyfá numear+ranénáyf, “Apáni yariηwini.” r+seaimónar+ini? Oweoi, xwiyfá numear+r+fná “Sipí yariηoi.” ur+r+ numím+in+r+ “Anani yariηoi.” ur+r+ epaxo ná won+ wigf bos+wor+ini. Ayf nanw+ nin+r+fnáran+ini, m+in+pa ner+fnáran+ini, wigf bos+wo —O Áminá Gorixor+ini. Oyá d+ηf t+ni xfom+ d+ηf n+wikw+róa upaxf enagi nán+ o anani umím+in+fnáran+ini.

⁵ Áma wí “Sfá ayi wí t+ni xixen+ mimón+ini. Gorixoyá s+ηw+yo dán+ ayá t+η+y+ rfa imón+ini?” yaiwiarigfáran+ini. Wí “Sfá w+y+ seáy+ e mimón+ n+ni Gorixom+ yayf umean+f+wá nán+ apáni rfa imón+ini?” yaiwiarigfáran+ini. Áma ayf ayf “Sfá w+y+ seáy+ e imón+η+ran+ini? N+ni ax+pi imón+η+ran+ini?” n+yaiwir+fná “Nion+ e r+yaiwiar+η+ini?” n+yaiwir+ ip+món+f+r+ix+ini.

⁶ Áma “Sfá ayi seáy+ e imón+η+yir+fan+ini?” n+yaiwiro x+darigfá+yf Ámináo nene yariηwápi nán+ yayf owin+in+r+ nán+ e yariηgáran+ini. Áma pí pí reaxf win+f+pi narigfá+yf en+ Ámináo nene yariηwápi nán+ yayf owin+in+r+ nán+ narigfáran+ini. Ayf anani nin+róná wigf narigfápi nán+ Ámináom+ yayf wiarigfá enagi nán+ rariηini. Áma nanw+ m+inarigfá+yf en+ Ámináo nene yariηwápi nán+ yayf owin+in+r+ nán+ “Api m+in+pa

oyaneyi.” niyaiwiro xídarigfárini. Ayf eni wigf narigfápi nání Gorixomi yayf wiarigfárini.

⁷ Ayf rípi searariñini. Negfyf wo xfomini yayf winini nání siñf ñweapaxímani. Xfomini yayf winini nání “Opémini.” yaiwipaxímani.

⁸ Nene sini siñf niñwearína ayf Ámináo nene yariñwápi nání yayf owininiri yariñwáriní. Pí pí nerína Ámináo yayf owininiri yariñwáriní. Niñperína eni yayf owininiri peariñwáriní. Ayínáni nene niñperínarani, sini siñf niñwearínarani, newaniñene yayf inanfwaniri mé sa Ámináo yayf wininífa nání éwanigini.

⁹ Ayf rípi nání searariñini. Kiraiso áma pegfáyo tñni mipé sini siñf ñweagfáyo tñni wigf Ámináo imónimfániri ríxa niñperi ámi wiápnimeañf enjagi nání searariñini.

¹⁰ Kiraiso áma niyfya Ámináoni imónimiginiñi niñperi wiápnimeañf aí diñf samíñf wegíayíne pí nání segf séríxímeá diñf ení eániñf tígíayo xwíyá numearíro “Sipi yariñoi.” urariñoi? Diñf ení eániñf tígíayíne eni pí nání segf séríxímeá diñf samíñf wegíayo peayf wianariñoi? Gorixó áma niyoní xwíríxí umenfáyi nineneni neamenífa enjagi nání searariñini.

¹¹ Bíkwyo dáni re niriniri eánini, “Ámináo re riñfíriní, ‘Aniñf nonf ñweañáoní, niñwaníñoni imóniñápiimi dáni searariñini. Áma níni Gorixoní nání xómíñf niyíkwiróna yayf niñimero woákíki niñiróna “Niñyoní nání Ámináo xi, ayf joxirini.” niñipírfáriní.’ Ámináo e riñfíriní.” Bíkwyo dáni e niriniri eániñjagi

nání “Ámá ninenení xwíríxí neamenfáríní.” seararíñíní.

¹² Ayínání nene nǐjǎ re imóníñwíní. Pí pí newaníñene eñwápi nání Goríxo xwíríxí neamearíná “Ayí apí nání e eñwáríní. E eñwáríní.” nura waníwáríní.

“Séríxímeáyo óreámioapaxí imóníñpí mǐwíwapíyipaní.” uríñf náníríní.

¹³ Ámá nǐyoní xwíríxí umenfo, ayí Goríxo eñagí nání Jisasomí dñf wíkwíronwaéne xwíyǎ xíxe nimearínirane “Nǐpíkwíní mǐyaríñotí.” rǐnaríñwápi síní mǐrínípa nerane dñf píráníñf re neyírorí éwanígíní, “Negí nǐrǐxímeá sípí epírxínírí níkirípeaánípaxí imóníñpíraní, nóreámioapaxí imóníñpíraní, bí mǐwíwapíyipa éwanígíní.” Dñf e neyírorí éwanígíní.

¹⁴ Nioní Ámíná Jisaso tǐnǐ ikáríníñápímí dání nǐjǎ nimónírí dñf re nǐyaiwirí nǐpímóníní, “Pí pí ámá narígtápi nǐníríná bí piaxí weánípaxí meníní.” nǐyaiwirí nǐpímóníní. E neríñf aí ámá “Apí nǐníríná piaxí neánípaxírfaní?” yai-wiarígtǎ gǐyǐ gǐyǐ ayíní aiwá apí piaxí weánípaxí imóníní.

¹⁵ Segí dñf tǐnǐ “Apí ananí nǐpaxípíríní.” nǐyaiwiro nǐníróná wíwapíyarígtápímí dání séríxímeá axípi nemáná “Sípí imóníñpí nǐáonírání?” nǐyaiwirí xwírǎ níxénírínáyí, “Ayo síní dñf sípí nǐwirane píráníñf umearíñwíní.” rǐseaimónaríní? Kiraiso yeáyí uyimíxemeámánírí upeíñf eñagí nání séríxímeáyo segí narígtápímí dání xwírǎ mǐwíxepaní.

16 Ayínání segí “Ananí nípaxípiríní.” nìyáiwirí narígíápimí séríxímeá wí nìseaxídiro axípi neríñípiimí dání piaxí nìweánírínáyí, áamá wí segí yarígíápi nání “Ayí sipí imóníñípi yaríñoi.” rípiríxínírí api e mepaní.

17 Ayí rípi nání seararíñíní. Goríxo, xwioxíyo páwianíwáomí ínímí nìwuríníranéná ayí xwíyíá iniígí tñí aiwá tñí nání “Api nípaxíriní. Api mìnípaxíriní.” raníwá nání ínímí wurínaríñwámaní. Ayí wé róníñí imóníñípi xídirane áamá tñí piyíá wírínírane kwíyí Goríxoyápiimí dání dñí níá neainírí yaníwá nání ínímí wurínaríñwáríní.

18 Áamá e nero Kiraisomí xídarígíá gíyí gíyí Goríxo “Ayí apání yaríñoi.” yáiwirí áamá “Ayí mímíwiáró xíxení yaríñoi.” ríro yarígíáyí enqagí nání raríñíní.

19 Ayínání “Nene yaríñwápiimí dání áamá nìwayíróníro ñwearo wígí dñí wíkwíroarígíápi yóí imóníro epaxí imóníñípiimí oyaneyí.” nìyáiwíro xaíwí íá xíríírixíní.

20 Aiwá segíyí wí “Nwíáríní.” yáiwíarígíápi níníríñípiimí dání Goríxo emínírí yaríñípi mípíneamóníñí oyaneyí. Pí pí áamá narígíápi Goríxoyá síñwíyo dání ananí nípaxí imóníñagí aí áamá bí nínírí wíyo óreámioanírí wímíxáná ayí sipí yaríní.

21 Nanwí nínírínáraní, iniígí wainí nínírínáraní, pí pí neríná apimí dání segí séríxímeá óreámioapaxí imóníñípi mepa nerónáyí, ayí naní yaríñoi.

22 Seyíné woxíní woxíní Goríxo síñwí

raníje dání “Iniígí wainí t́nì nanwí t́nì nánì emfápi nánì e ipì riyaiwiñin?” niyaiwiwo ipimónírixini. Ámá iniígí wainí t́nì nanwí t́nì nánì dñj́ niyaikirómáná “E nerfná ayf́ ananirini.” yaiwinarígíapini x́darígíáyf́ wigf́ dñj́pi “Nioní sipíní yarini.” miyaiwinipa yaríñagfa nánì yayf́ winaríñrini.

²³ E nerí aiwi ámá wigf́ dñj́ t́nì “Nioní api nínirfná Gorixoyá sñwíyo dánì nìpikwini mimóníñáná rfa narini?” yaiwinarígíapi nìwiaikínirí nerfnáyf́, wigf́ dñj́yo dánì “Sipí rfa yarini?” yaiwinarígíárini. Ayf́ “E nerfná apánirini.” yaiwinarígíapi t́nì xixeni mé nìwiaikínirí nánì wigf́ dñj́pimi dánì “Nioní sipíní yarini.” yaiwinarígíá enagí nánì rarini. “Gorixoyá sñwíyo dánì ayf́ e ananì epaxenerini.” miyaiwiní enj́pi arf́kí nerfnáyf́, ayf́ fwf́ yaríñoi.

15

“Negf́ neaimónaríñj́pimini míf́dínf́ wíniyf́ wimónaríñj́pimi ení xíd́wanígini.” uríñj́ nánirini.

¹ Nene Jisasomí dñj́ nìwikwíroranéná dñj́ enj́ eáníñj́ t́ñwaéne negf́ neaimónaríñj́pi nánini míf́dínf́ re yaiwíwanígini, “Ámá Jisasomí dñj́ nìwikwíroro aí wigf́ dñj́ samíñj́ wegíáyf́ amípi Gorixoyá sñwíyo dánì ananì epaxf́ imóníñj́pi nánì ududf́ nero ‘Nepa e epaxf́maní.’ niyaiwiwo x́darígíáyf́rání?” nìwíaiwimáná niyunirane éwanígini.

² E neranéná nene dîñf samîñf wegíáyo nanf wiirîñwápimi dánî sîkîkî oomîxaneyînrî wigí yayf winîpaxf imónîñfîpimi xîdîwanîgîni.

³ Ayf rîpî nánî seararîñîni. Kiraiso aí xegí wimónarîñfîpimi mîxîdînf xîo Gorîxomi urîñfîpî nánî Bîkwîyo re nîrînrî eánîñfîpa, “Ámá joxî ikayîwî rîmeararîgîápî ayf nionî enî nîrîárîni.” Bîkwîyo dánî apî nîrînrî eánîñfîpa Gorîxo wimónarîñfîpimi xîdîñf enjagî nánî re seararîñîni, “Negí neaimónarîñfîpimi mîxîdînf dîñf samîñf wegíáyf wimónarîñfîpimi xîdîwanîgîni.” seararîñîni.

⁴ Xwiyfá enjîná Bîkwîyo nîrînrî eagíá giyf giyf nene íá nîroranéná éwapînfîwanîgînrî eagíárîni. Íá nîroranéná anîñf minf xîdîpaxf imónîrane dîñf sîxî ínîrane enjwápimi dánî dîñf Gorîxo neainîápî nánî ikwîmóîrîxînrî eagíárîni.

⁵ “Gorîxo —O ámá dîñf sîxî ínîro xîomi anîñf minf xîdîro epîrî nánî ananî wimîxarîñorîni. O seyîné ‘Kiraisî Jisaso enjîpa nerane oxîdaneyî.’ nîyaiwiróná dîñf axîpîni xîrîro nawîni nimónîmáná píranîñf ñwearo éfrîxînrî seaimîxîwîniñîni.” nimónarîni.

⁶ “Seyîné dîñf axîpîni tîgíáyfîné nimónîro nánî manf ná bámi dánîñîñf nîrîro omî —O negí Ámîná Jisasî Kiraisomî xanorîni. Omî seáyi e uméfrîxînrî e seaimîxîwîniñîni.” seararîñîni.

“Kiraiso Émáyo enî yeáyf uyimîxemeáimîgîni. yaiwîñfîpî tîni xîxenî e enjîrîni.” urîñf nánîrîni.

⁷ Ayînánî Kiraisomî dîñf wîkwîroarîñwaéne yarîñwápimi dánî ámá Gorîxomî seáyi e

umepírfa nání “Kiraiso neamímíninǵpa negf wíníyo ení oumímínaneyí.” níyáiwirane xixe mímíníwanǵnǵnǵ.

8 Nioní seararǵǵǵpǵ, ayf rǵpǵrǵnǵ. Kiraiso “Gorǵxo dǵǵf uǵwǵrǵrǵpaxf imónǵǵorǵanǵ?” yáiwǵnǵrane “Arǵowamǵ Gorǵxo wigf sǵmǵmanǵǵyo dánǵ ‘Nǵseaimǵárǵnǵ.’ rǵroárǵǵǵpǵ xǵxenǵ neaǵǵǵrǵanǵ?” yáiwǵnǵrane yanǵwǵ nání xǵo iyf sǵmǵ sǵo wǵkwǵnǵǵwaéneyǵ inókǵnǵǵf nímónǵrǵ arǵrǵ neaǵǵǵrǵnǵ.

9 Judayene arǵrǵ neaǵǵǵnǵ marǵǵǵ, émǵyǵf ení Gorǵxo wǵ nǵwǵanǵrǵ wǵǵf enǵǵǵ nání xǵomǵ yayf uméǵrǵxǵnǵrǵ ayo ení Kiraiso arǵrǵ wǵǵrǵnǵ. Émǵyǵf nání nionǵ seararǵǵǵpǵ Bǵkwǵyo nǵrǵnǵrǵ eánǵǵf tǵyǵ tǵnǵ xǵxenǵ imónǵǵǵǵǵf nání seararǵǵnǵ. Wí e ayf re nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ, “Ayǵnǵnǵ ámǵ émǵyǵf arǵǵ egǵe dánǵ Gorǵxoxǵ nání woákǵkǵ wǵrǵ dǵxǵf yof nǵrǵrǵnǵá soǵǵyo dánǵ rǵrǵ emǵárǵnǵ.” nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ.

10 Ámǵ wí e ení re nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ, “Émǵyǵfné Gorǵxo xegf Judayf tǵnǵ yayf éǵrǵxǵnǵ.” nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ.

11 Ámǵ wí e ení re nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ, “Émǵyǵfné nǵyǵfnéǵ Ámǵnǵáomǵ yayf uméǵrǵxǵnǵ. Ámǵ nǵmǵnǵ ǵweagǵǵyǵf nǵnǵ yayf uméǵrǵxǵnǵ.” nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ.

12 Ámǵ wǵǵá rókǵamoagf Aisaiao nǵrǵrǵ eaǵǵpǵmǵ ení re nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ, “Xǵáwo Jesioyǵ piaxǵyo dánǵ wo níwǵiarorǵnǵá mǵxǵf inǵyǵf nímónǵrǵ émǵyo umenǵweanǵárǵnǵ. Émǵyǵf dǵǵf ‘Pǵránǵǵf neaǵǵnǵo, ayf orǵanǵ?’ níyáiwǵro wǵkwǵmopǵrǵǵárǵnǵ.” nǵrǵnǵrǵ eánǵǵǵǵf nání seararǵǵnǵ.

13 “Gorǵxo —O ámǵ dǵǵf ‘O nanǵf e

neaiin'ár'ani?' niyaiwiro wikw'fmoarig'ápi nání wim'ixar'ijor'ini. O sey'fne x'fomi d'ij'f niw'ikw'ror'fná d'ij'f ní'fá seain'r' niway'iron'iro ŋwearo ep'f'fá nání xwap'f ayá wí seai'iw'ing'ini." nimónar'ini. Sey'fne eŋ'f eán'ij'f oyá kwíy'fpi eŋ'f s'ix'f seaeám'ix'ij'fpim'f dání "Gor'ixo e neaiin'ár'ani?" niyaiwiro d'ij'f niwikw'fmor'fná ayá wí wikw'fmó'f'x'ini'r'f "Gor'ixo ap'f seai'iw'ing'ini." nimónar'ini.

Poro x'fo émáyo wá'f ur'f'mé'fpi nání yay'f win'ij'f nán'r'ini.

¹⁴ G'f n'r'ix'fmeáy'fne, nioni ení sey'fne nání d'ij'f re n'seai'iwir'f n'ip'f'món'ini, "Ay'f wig'f wín'yo nan'f wiipax'f imón'ij'fpi nání n'ij'fá imón'iro wiw'ini x'ixe éwap'fn'pax'f imón'iro eg'fáy'f eŋag'f nání wín'yo nan'f imón'ij'fpi on'imiá'pi b'f m'iwí'f xwap'f ayá wí n'wiia war'ig'f'ar'ini." n'seai'iwir'f n'ip'f'món'ini.

¹⁵ E n'isear'iri aí sey'fne xw'iy'fá b'f b'f d'ij'f seaimóm'f nání pay'f r'ina neáa nur'fná ayá igig'f mé n'r'iri eáar'ini. Ay'f r'ipi nán'r'ini. Gor'ixo wá n'iniwian'r'f

¹⁶ Kirais'f Jisaso nání émáyo wá'f ur'f'w'ing'ini'r'f n'r'f'peañ'r'ini. Émá'y'f xeg'f kwíy'f á'má x'foyá wim'ixar'ij'fpim'f dání aiwá peax'f t'ini'ij'f Gor'ixo wimónar'ij'f'p'f'ni'ij'f oimón'f'poy'ini'r'f nioni á'má apax'f'pá nimón'r'f yar'ig'f'án'ij'f ner'fná xw'iy'fá Gor'ixo t'fám'ini imón'ij'f yay'f neain'pax'f imón'ij'fpi wá'f urar'ij'ar'ini.

¹⁷ Ay'fnán'f Kirais'f Jisaso t'fni ikár'ini'ij'fáoni eŋag'f nání Gor'ixomi nux'fdir'fná yar'ij'á'pi nání m'ix'f meak'f'ni'ipax'f'ini.

18-19 Nioní seáyi e nikáriniri amípi wí nání m+rí sa Kiraiso nioní yarínápmi dání enípi nánini orimíni. Nioní émáyí tñíimíni wáí uríri Gorixoyá kwíyípi ení nímíxíhípmi dání emímí tñí ayá ríwamónipaxí imóníhípi tñí wíwapíyiri yaríná ayí aríá níníro nání Jisasomí dñí wíkwírogíárini. Ayínáni iwamíó Jerusaremí dání néra neméísáná Iririkamí píropenisí tñí e nání amí amí nemeríná xwíyíá Kiraiso nání yayí neainipaxípi nímíni íá meáríhíanigíni.

20 Apí e neríná “Kiraiso nání nijíá imónígíami ourímémíni.” mímimóní “Majíá imónígíami ourímémíni.” niyaiwiri e enárini. “Ámá wo síhjá aní nání xámi twayíroníyo omírímíni.” mímimóníhí enagí nání e enárini.

21 “Majíá imónígíami ourímémíni.” nínimóniri enápi Bíkwíyo re níríniri eáníhípi tñí xixeni imónini, “Ámá o nání síní murémeáníhíyí síhjí wínípríárini. O nání xwíyíá aríá míwígíáyí nijíá imónípríárini.” E níríniri eáníhípi tñí nioní enápi tñí xixeni imónini.

“Sipeni nání nuríná Romíyo imaní seamúrómíárini.” uríhí nánirini.

22 Ayínáni seyíné tíámíni obímíniri xwapí ayá wí nínimóniri aí e enápi áxenwarí níniga waríhíagí nání wí nípíaxí nímóníhímani.

23 E nerí aí nioní tíá rímíni wí e síní urímepaxí mímónípa erí xwiogwí obaxí nímúroaríná ení ámí ámí “Romíyí tíámíni úmígíni.” nímónayiri ení enagí nání

24 nioní “Sìpení pìropenisíyo nání nuríiná seyíné ení sìḡwí niseaga seamúróimigini.” nimónariní. “Seyíné t́nì xwíyíá niseaḡwaxa seamúroaríiná gí d́ḡḡ b́i yayí oninínrì óí e nání aiwá b́i niapowáríírixini.” nimónariní.

25 “E éimigini.” nínimónirí aí anigwí áamá Gorixoyá imónigíá Jerusaremí ḡweagíáyo arírá wimínirí e nání waríḡini.

26 Áamá Gorixoyá imónigíá Masedonia pìropenisíyo t́nì Gírìkì pìropenisíyo t́nì ḡweagíáyí, ayí áamá Gorixoyá Jerusaremíyo ḡweagíá d́wí ikeamónarigíáyo arírá wíwanigínirí raúroaárinígíá enagí nání nioní nigwí apí nimeámi e nání waríḡini.

27 Wiwaníḡyí wigí d́ḡḡ t́nì yayí nero “E éwanigini.” rínigíawixini. E nerí aí “Émáyí ayo arírá ḿiwipaxí imónigíáyíriní.” ríseaimónariní? Oweoi, Judayí Jisasomí d́ḡḡ wíkwírogíáyo dání émáyí xwíyíá yayí neainaríḡpí aríá ńwiro d́ḡḡ ńwíkwíroríiná kwíyí t́gíáyí nimóniro nání wiwaníḡyí ení ayo wigí amípí b́i t́nì arírá wipaxí enagí nání raríḡini.

28 Ayínání wigí raúroaárinígíápí nimeáa nurí ḿnì ńwirí “E nírémoríiná éimigini.” nimónaríḡpí nípíní ńyárimoní Sìpení pìropenisíyo nání nuríiná seyíné t́ḡimaní seamúróḿárini.

29 Nioní re ńyaiwirí ńj́á imóníḡini, “Seyíné t́ḡíminí ńb́rì seaímeááná Kiraiso nanḡ ńneaiiríiná b́i onímíápí ḿneaiiní ayá wí neaiiníárini.” ńyaiwirí ńj́á imóníḡini.

30 Gí níríxímeáyíné, anígwi ení rírémíxí bí rípi oseaimíní. Seyíné negí Ámíná Jisasí Kíraiso nání díní moro negí níríxímeá nání díní sípí wianíwá nání kwíyíþimi dání imóníhwapí nání díní moro nero Poroní tíní nawíní gwí nímóníro nioní nání aníní miní Goríxomí ríxíní nuriyíríxíní.

31-32 Nioní Goríxo níwimóníríníþimi dání seyíné táfáminí yayí tíní níbirí seyíné tíní xwíyíá níhwearíníþimi dání díní síxí ínímá nání ríxíní re nuriyíríxíní, “Judia píropenísíyo hweagfá xwíyíá yayí neainaríníþi arfá míví wiaíkiarígíáyí omí wíþíþimi dání éf umíneí.” nuriyíríxíní. Nioní Jerusaremí níremóríná ení ámá Goríxoyá e hweagfáyí arírá nioní wimíþí nání yayí winíwinígíní Goríxomí ríxíní nuriyíríxíní.

33 Goríxo —O ananí ámá níwayíróniro hweapírí nání wimíxarínoríní. O seyíné díní seakíkayówinígíní. “Apí e éwinígíní.” nímonaríní.

16

Yayí Poro wíowáríníþi náníríní.

1 Nioní negí níríxímeáí Pibíyí ríníní —Í Jisasoyá síyíkí imónígíá Segíría hweagfáyo saní wurínaroiní wíríní. “Í apíxí awíaxí wíríní.” seararíní.

2 Í seyíné táfáminí níbiríná seyíné “Í ení Ámínáo tíní ikáríníní wíríani?” níyaiwíro umímínífríxíní. E neríná úrapí míví ámá

Gorixoyá imónigfá wigf wíniyo umímínipaxf imóniñfpa axfpí numímíniro pí pí nání ikeamónfagi nîwînróná arírá wífrîxîní. Ayf rîpî nánîrîní. Í áamá ayá wíyo arírá wirî nionî enî arírá nirî yarîñjî enjagî nánî rarîñjîní.

³ Pîrisiraímî tfní xiagwo Akwiraomî tfní “Poroyayf eaiwárenapîñojî.” urfpoyî. Ayaú nionî Kiraisî Jisasomî nîxfdirî yarîñápî nánî gwf nîmónigfíyaúrîní.

⁴ Nionî éf nînimínîri nánî yoí mayf nîmónîri egfíyaú enjagî nánî Gorixomî yayf wiarîñárîní. Nionîní marfái, éamá Jisasoyá sîyikf imónigfá nîmîní ñweagfáyf enî ayaú nánî yayf wiarîgíárîní.

⁵ Jisasoyá sîyikf imónigfá xfomî yayf wianîro nánî añf ayaúyáiwámî awí eánarîgíáyo enî “Poroyayf seaiwárenapîñojî.” urfpoyî.

Epinitasomî —O gf dîñf sîxf uyiñáorîní. Esia pîropenisfyo áamá nîní sîní enjáná xámî Kiraisomî dîñf wîkwîronjo, ayf orîní. Omî enî “Poroyayf siowárenapîñojî.” urfpoyî.

⁶ Mariaímî —Í seyfné arírá oseaimînrî anîñf minf enjîrîní. Ímî enî “Yayf siowárenapîñojî.” urfpoyî.

⁷ Adîronikasomî tfní Juniasomî tfní awaúmmî enî “Yayf eaiwárenapîñojî.” urfpoyî. Awaú nionî tfní axfgwíonerîní. Awaú nionî tfní nawínî gwf añfyo ñweañwáwaúrîní. Nionî sîní Kiraisomî dîñf mîwîkwîronjáná awaú xámî o tfní ikárîngííwaú imónigfíîrîní. Wáf wurîmeiarîgíá seáyi e imónigfíáyf waúrîní.

8 Abirietasomí —O Ámináoyá wo nioní dñj sîxî uyiñáorîní. Omí ení “Yayí siowárénapiñojí.” urípojí.

9 Ebanomí —O Kiraisomí nîxîdîrî yarîñwápi nání gwí nîmónîñyí worîní. Omí tîní gí dñj sîxî uyiñáo, Sîtekisomí tîní awaúmi ení “Yayí Eaiwárénapiñojí.” urípojí.

10 Aperisomí —O Kiraisomí nîxîdiríná mîmîwiáró píranîñí xîdarîñagi wînarîñwá worîní. Omí ení “Yayí siowárénapiñojí.” urípojí.

Arisîtoburasoyá añiwámi wearîgíáyo ení “Yayí seaiwárénapiñojí.” urípojí.

11 Yegí axowawi Xerodionomí ení “Yayí siowárénapiñojí.” urípojí.

Nasisasoyá imónîgíáyo —Ayí Ámináoyá wí imónîgíáyîrîní. Ayo ení “Yayí seaiwárénapiñojí.” urípojí.

12 Tîraipinaími tîní Tîraiposaími tîní —Ípaú Ámináomí nîxîdiríná ámá wí ení oxîdîpojînrî rîwí nîrîkwînrî anîñí miní yarîgíípaúrîní. Ípaúmi ení “Yayí eaiwárénapiñojí.” urípojí.

Gí dñj sîxî uyiñáo, Pesisomí —O Ámináomí nîxîdiríná wînyí ení dñj owîkwîrîpojînrî anîñí miní yarîñorîní. Omí “Yayí siowárénapiñojí.” urípojí.

13 Rupasomí —O Ámináomí nîxîdiríná mowíá xîdarîñomaní. Omí “Yayí siowárénapiñojí.” nurîróná xînáimi —Í omí xînáí gí inókîñîñí imónîñîrîní. Ími ení e urípojí.

14 Asigîritasomí tîní Pîrignonomí tîní Xemisomí tîní Patîrobasomí tîní Xemasomí tîní

negí níríxímeá awa t́nı́ ηweagf́áyo enı́ “Yayf́ seaiwárénarını́.” urf́poyı́.

15 Pirorogasomı́ t́nı́ xiepı́ Juriaı́mı́ t́nı́ Neriasomı́ t́nı́ xınapı́mı́ t́nı́ Oribasomı́ t́nı́ áamá Gorı́xoyá imónı́gf́á ayf́ t́nı́ ηweagf́áyo enı́ “Yayf́ seaiwárénarını́.” urf́poyı́.

16 Jisasoyá sı́yıkf́ imónı́gf́áyı́né yayf́ ninıróná yayf́ óf́ eánenı́rı́xını́. Jisasoyá sı́yıkf́ imónı́gf́á ηweagf́á apı́ apı́ nı́pı́nı́ yayf́ seaiwárénarını́.

“Ámá xepı́xepá orónaneyını́ro seaiwapı́yarı́gf́áyı́ sı́ηwı́ wınaxı́dı́rı́xını́.” urı́ηf́ nánı́rını́.

17 Gı́ nírı́xı́meáyı́né, enı́f́ rı́rémı́xı́ bı́ rı́pı́ oseaimını́. Seyı́né áamá mı́xı́ orını́f́poyını́rı́ seaiepı́siro óreámı́oápoyını́rı́ seaiwapı́yiro yarı́gf́áyo —Ayf́ none seaiwapı́yını́wápi nı́wı́alı́kiro xegf́ bı́ seaiwapı́yanı́ro yarı́gf́áyı́rını́. Ayo sı́ηwı́ wınaxı́dı́f́poyı́. Sı́ηwı́ nı́wınaxı́dı́róná ayf́ t́nı́ gwı́aumf́ minı́pa époyı́.

18 Ayf́ rı́pı́ nánı́ seararını́. Ámá e yarı́gf́áyı́f́ nepa Ámıná Kiraisoyá xınáı́wánı́ηf́ nimónı́ro omı́ηf́ wı́ıarı́gf́áyı́manı́. Reaxı́ wınarını́f́pı́ nánı́nı́ dı́ηf́ nı́moro yarı́gf́áyı́rını́. Ayf́ dı́yımánı́f́ ikaxı́ nurı́ro weyf́ umeararı́gf́ápımı́ dánı́ áamá maiwı́ “E neaiwapı́yanı́ro rı́a yarını́?” mı́yayı́wı́ egf́áyo yapf́ wı́wapı́yarı́gf́árını́.

19 “Romı́ ηweáyı́f́ xwı́yı́f́á yayf́ neainarını́f́pı́ rı́wı́ mumó pı́ránı́ηf́ xı́darını́.” rını́ηf́pı́ anı́f́ nı́mını́ yanı́f́ iwénı́menı́f́ enı́agı́ nánı́ nı́onı́ seyı́né nánı́ yayf́ nınarını́. E nerı́f́ aí áamá nı́onı́ seararını́yf́ yapf́ seaiwapı́yipı́rı́xını́rı́f́ seyı́né nanı́f́ imónı́ηf́pı́

nánì dìnǎf émf saímf moro sipí imónìñǎpí nánì majǎá ero oimónǎpoyǎnǎrǎ nimónarǎñagǎ nánì rarǎñǎnǎ.

²⁰ Nionǎ seararǎñǎpǎ seyǎné xixenǎ nerǎnýǎf, Gorǎxo —O ananǎ ámf nǎwayǎrónǎro ñweapǎrǎfa nánì wimǎxarǎñorǎnǎ. O sinǎ mé obomǎ xopǎrǎrǎf nǎwimánǎ seyǎnéyǎ suyǎmanǎwǎyo wǎrǎnǎfǎrǎnǎ.

“Ámfǎná Jisaso wǎ seawianǎwǎnǎgǎnǎ.”
nimónarǎnǎ.

*“Ámfǎ tǎyǎf yayǎf seawárénapǎoi.” urǎñǎf
nǎnǎrǎnǎ.*

²¹ Timotio —O Kiraisomǎ nǎxǎdǎrǎ yarǎñǎpǎ nánì gwǎf nǎmónǎñǎf worǎnǎ. O yayǎf seawárénapǎñoi. Nionǎ tǎnǎ axǎgwǎowa, Rusiaso tǎnǎ Jesono tǎnǎ Sosipatao tǎnǎ enǎ yayǎf seawárénapǎoi.

²² Tetiasonǎ —Nionǎ Poro áwanǎf nǎrarǎfnǎ payǎf rǎna earǎñǎonǎrǎnǎ. Nionǎ enǎ Ámfǎnáoyǎyǎné yayǎf seawárénapǎñǎ.

²³ Gaiaso —O Poronǎ xegǎ anǎyo ñweañǎná pǎrǎnǎñǎf nǎmearǎñorǎnǎ. Jisasoyǎ sǎyǎkǎ imónǎgǎfǎ anǎf rǎpǎmǎ ñweagǎfǎyǎf xegǎ anǎyo awǎf eánǎpǎrǎf nánì umǎmǎnarǎñorǎnǎ. O enǎ yayǎf seawárénapǎñoi. Erasǎtaso —O anǎf rǎpǎmǎf dǎñǎf gapǎmanǎyǎyǎf nǎgwǎf menǎweañorǎnǎ. O tǎnǎ xogwǎo Kwotaso tǎnǎ awaú enǎ yayǎf seawárénapǎñǎ.

²⁴ [Ámfǎná Jisaso seyǎné nǎyǎnéni wǎ seawianǎwǎnǎgǎnǎ. “E imónǎwǎnǎgǎnǎ.” nimónarǎnǎ.]

*“Gorǎxomǎ seáyǎmǎf uméwanǎgǎnǎ.” urǎñǎf
nǎnǎrǎnǎ.*

25-26 Seyíné xwiyá yáy neainarínjipi —Xwiyá api Jisasi Kiraiso nání nioní wáf urarínjapi tñí xixeniríní. Api eníná dání ínimi yumí imónínjipiríní. Ínimi yumí nimóga bagí aiwí agwí ríná ríxa wá wókímixinínjipiríní. Émá nímíní ηweagááy wí ará níwiro dínj owíkwírópoyínirí Goríxo —O anínj noní ηweanoríní. O eníná dání “E imóníwíniginí.” rárínjipa wá rókiamoagáwa eagápi wáf urímearínjwápimi dání émá nímíní ηweagááy tñj e ríxa sijnáni áwanj rínárínjipiríní. Xwiyá api xaíwí ía oxirípoyínirí seaimíxípxo, ayí Goríxoríní.

²⁷ Dínj émi saímí morí ηwá imónirí enj, ayí oniríní. Omí Jisasi Kiraiso neainjipi nání dínj nímorínjipimi dání yáy seáy émi oumeaneyí. “E éwaníginí.” nimónaríní.

Xwiyáá Gorixoyá Sinípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051